

Behoort bij besluit van de raad van de gemeente Moerdijk d.d. 5/11/2026

mij bekend,
de raadsgriffier,

Aanbiedingsnota

Behorende bij de begroting 2027-2030

september 2026

MOERDIJK

Inhoud

Inleiding **3**

1. Het doorlopen proces richting de begroting 2027-2030 **5**
1.1 Rapport structurele begrotingsruimte *5*
1.2 Behandeling kadernota 2027-2030 in gemeenteraad *6*

2. Van kadernota naar primitieve begroting 2027-2030 **8**
2.1 Financiële uitkomsten primitieve begroting 2027-2030 *8*
2.2 Verschillen ten opzichte van kadernota 2027-2030 *9*
2.3 Aandachtspunten / uitgangspunten die in de begroting zijn verwerkt *10*

3. Nagekomen ontwikkelingen na opstellen primitieve begroting **17**
3.1 Genomen raadsbesluiten *17*
3.2 Overige nagekomen ontwikkelingen *18*
3.3 Samenvatting nagekomen ontwikkelingen na opstellen primitieve begroting *21*

4. Wat zijn de financiële uitkomsten van de begroting 2027-2030, inclusief de nagekomen ontwikkelingen die verwerkt worden in de 1e begrotingswijziging? **22**
4.1 Financieel perspectief 2027-2030 *22*
4.2 Hoe staat de gemeente er financieel voor? *24*
4.3 Verwachte toets provincie begrotingsuitkomsten *25*

5. Financieel perspectief na 2030 **26**
5.1 Ontwikkelingen na 2030 *26*
5.2 Wat betekent dit voor het financieel meerjarenperspectief? *27*

6. Hoe ziet het vervolgtraject eruit? **28**
6.1 Welk traject is in de kadernota afgesproken? *28*
6.2 Waar staan we nu? *28*
6.3 Welke vervolgstappen nemen we? *29*

Bijlage 1. Totaaloverzicht stelpost nieuw beleid en nieuwe ontwikkelingen 2027-2034 **31**

Inleiding

Beste raadsleden,

Voor u ligt de begroting 2027-2030. De begroting is een belangrijk onderdeel van de planning- en control (P&C) cyclus van de gemeente. In de begroting wordt vastgelegd welke doelen de gemeente komend jaar wil bereiken en welke financiële middelen de gemeenteraad daarvoor beschikbaar stelt.

In de raadsvergadering van 9 juli 2026 heeft de gemeenteraad de kadernota 2027-2030 vastgesteld, waarin de kaders en uitgangspunten zijn vastgesteld die als basis hebben gediend voor deze begroting. De afgelopen maanden is op basis van die kaders de begroting nader uitgewerkt.

In deze aanbiedingsnota nemen we u stap voor stap mee in de totstandkoming van de begroting en geven we nader inzicht in de belangrijkste (financiële) onderwerpen. Voor ons algehele beeld over de begroting en de belangrijkste beleidsontwikkelingen verwijzen wij u naar de inleiding van de begroting zelf.

In **hoofdstuk 1** blikken we kort terug op het doorlopen proces richting de begroting 2027-2030. Dit hoofdstuk gaat in op het vorig jaar opgestelde rapport structurele begrotingsruimte, de kadernota 2027-2030 en het financieel perspectief zoals dat op basis van die inzichten werd verwacht.

In **hoofdstuk 2** gaan we in op de acties die sindsdien zijn uitgevoerd, wat de financiële uitkomsten zijn van de primitieve begroting 2027-2030 (hiermee bedoelen we het boekwerk zoals dat aan de gemeenteraad wordt aangeboden) en hoe dit zich verhoudt tot de kadernota 2027-2030. Ook wordt ingegaan op enkele specifieke onderwerpen die tijdens het opstellen van de begroting aan de orde kwamen waarbij we toelichten hoe deze zijn verwerkt in de begroting.

Hoofdstuk 3 behandelt de ontwikkelingen die na het opstellen van de primitieve begroting zijn opgetreden, zoals de financiële effecten van besluiten die zijn genomen in de raadsvergaderingen van 17 september en 29 oktober 2026, en andere relevante ontwikkelingen. De effecten hiervan zullen worden verwerkt in de 1e begrotingswijziging 2027, die onderdeel uitmaakt van de raadsbehandeling van de begroting 2027-2030.

In **hoofdstuk 4** wordt ingegaan op de financiële uitkomsten van de primitieve begroting, inclusief de nagekomen ontwikkelingen uit hoofdstuk 3. We gaan daarbij ook in op de vraag hoe de financiële positie van de gemeente ervoor staat.

In dit hoofdstuk zal duidelijk worden dat het verwachte begrotingsresultaat van de gemeente Moerdijk er de komende jaren als volgt uitziet:

(bedragen x € 1.000) (-/- = nadeel)	2027	2028	2029	2030
Verwacht begrotingsresultaat Primitieve begroting + 1e begrotingswijziging 2027	**-2.179**	**-4.129**	**-3.404**	**-2.717**
Waarvan structureel	-251	-3.415	-2.724	-2.017
Waarvan incidenteel	-1.928	-714	-680	-700

Tabel 1 Verwacht begrotingsresultaat

Op basis van de voorliggende begroting is het begrotingsjaar 2027 nog niet helemaal structureel sluitend. In 2027 resteert nog een verwacht structureel tekort van € 0,3 miljoen. Vanaf 2028 worden structurele tekorten verwacht van € 3,4 miljoen (2028), € 2,7 miljoen (2029) en € 2 miljoen (2030).

In het raadsvoorstel ter vaststelling van de begroting wordt aan de gemeenteraad voorgesteld om het resterende tekort in 2027 te dekken uit de algemene reserve. Op deze manier kan tot een structureel sluitende begroting 2027 worden gekomen. Op basis daarvan is de verwachting dat we met het aanbieden van de meerjarenbegroting 2027-2030 voldoen aan de eisen om in aanmerking te komen voor het repressieve toezicht vanuit de provinciaal toezichthouder.

Tegelijkertijd laat het meerjarenperspectief zien dat onverminderd doorgegaan zal moeten worden met het in de kadernota vastgestelde vervolgtraject, waarbij verdere maatregelen worden voorbereid om de gemeente financieel gezond te kunnen houden.

Deze noodzaak wordt extra duidelijk op basis van ontwikkelingen die worden voorzien en die vanaf 2031 naar verwachting tot aanvullende lasten gaan leiden. In **hoofdstuk 5** wordt aandacht besteed aan deze ontwikkelingen. Hoewel deze ontwikkelingen buiten de scope van de begroting 2027-2030 vallen, bieden zij belangrijke inzichten in het toekomstige financiële perspectief van de gemeente.

Tot slot wordt in **hoofdstuk 6** vooruitgekeken naar de komende periode en het in te zetten vervolgtraject. De komende periode onderzoeken we verder welke ombuigingen of keuzes voor meer structurele begrotingsruimte kunnen zorgen. Hier betrekken we de gemeenteraad bij, zoals afgesproken in de kadernota. Op die manier wordt gezamenlijk toegewerkt naar een structureel sluitende begroting voor 2028-2031 en naar een financiële positie die ook op langere termijn gezond en houdbaar is.

Wij hopen dat deze aanbiedingsnota bijdraagt aan een helder inzicht in de financiële aspecten van de begroting 2027-2030 en de besluitvorming hierover.

Zevenbergen, 29 september 2026
Het college van burgemeester en wethouders,

Aart-Jan Moerkerke
Arno Fens
Bennie Blom
Danny Dingemans
Pauline Joosten
Sjoerd Elseman

1. Het doorlopen proces richting de begroting 2027-2030

1.1 Rapport structurele begrotingsruimte

De aandacht voor de structurele begrotingsruimte is niet nieuw, maar heeft de afgelopen jaren steeds nadrukkelijker een plek gekregen binnen de gemeentelijke financiële besluitvorming. Aanleiding hiervoor is de (landelijk) toenemende financiële druk op gemeenten. Dit komt voornamelijk voort uit de onzekerheid over toekomstige rijksbijdragen en de grote maatschappelijke opgaven waarvoor gemeenten staan, zoals woningbouw, verduurzaming, de energietransitie en de stijgende uitgaven binnen het sociaal domein. Daarnaast voorzien we als gemeente de komende jaren omvangrijke investeringen, onder meer op het gebied van onderwijshuisvesting, sportaccommodaties, zwembaden en de fysieke leefomgeving.

Om de gemeenteraad meer inzicht te geven in de mogelijkheden om de structurele begrotingsruimte te vergroten, is in 2025 het Rapport structurele begrotingsruimte opgesteld. Het doel van dit rapport was niet om directe ombuigingsmaatregelen voor te stellen, maar om juist vanuit een breder perspectief naar mogelijkheden te kijken die bijdragen aan het vergroten van de structurele begrotingsruimte. Het rapport biedt inzicht in de knoppen waaraan gedraaid kan worden.

Op basis van dit rapport zijn in de begroting 2026–2029 (raadsvergadering 6 november 2025) verschillende ‘financieel/technische’ maatregelen toegepast om tot een structureel sluitende begroting te komen. Deze keuzes zijn gemaakt binnen de bestaande kaders en zonder gevolgen voor het huidige beleid of de dienstverlening. Deze maatregelen hadden onder meer betrekking op het minder voorzichtig en realistischer ramen van diverse begrotingsposten en investeringsmomenten. Ook is de omvang van de gemeentelijke reserves tegen het licht gehouden, waarbij de algemene reserve verder is aangevuld. Met deze werkwijze is vorig jaar tot een sluitende begroting 2026–2029 gekomen, terwijl er keuzeruimte voor de komende jaren is behouden. Dit zodat dit de nieuwe gemeenteraad de mogelijkheid bood om deze ruimte te betrekken bij de behandeling van de kadernota 2027-2030 en de verdere uitwerking richting de begroting 2027–2030.

Tegelijkertijd bleek uit het rapport dat het binnen de bestaande begroting en het huidige ambitieniveau niet vanzelfsprekend is om, in aanvulling op de in beeld gebrachte knoppen, substantieel extra structurele ruimte te vinden. Op basis daarvan is toen al de constatering gedaan dat op basis van het financieel meerjarenperspectief niet kan worden uitgesloten dat – bij gelijkblijvende ambities en zonder aanvullende middelen vanuit het Rijk – richting de toekomst aanvullende maatregelen noodzakelijk worden.

1.2 Behandeling kadernota 2027-2030 in gemeenteraad

In de kadernota 2027-2030 heeft de gemeenteraad de kaders en uitgangspunten vastgesteld die als basis hebben gediend voor de opgestelde begroting 2027-2030.

Bij de totstandkoming van de kadernota is (in lijn met voorgaande jaren) de gemeenteraad tussentijds in het proces betrokken. In de raadsinformatiebijeenkomst van 12 mei 2026 is de concept kadernota toegelicht. Vervolgens zijn de financiële effecten van het bestuursakkoord doorgerekend, waardoor in de commissie van 10 juni 2026 en de raadsvergadering van 9 juli 2026 een totaaloverzicht ontstond in het verwachte financiële meerjarenperspectief van de gemeente.
Zoals gebruikelijk hebben de fracties tijdens de raadsvergadering ook hun algemene beschouwingen gehouden.

1.2.1 Financiële uitkomsten kadernota 2027-2030

Ten tijde van de vaststelling van de kadernota werden onderstaande begrotingsresultaten verwacht. Tijdens de raadsvergadering van 9 juli 2026 is, naast de vaststelling van de kadernota, besloten om ook de financiële effecten van het bestuursakkoord in de begroting te verwerken. Daarnaast zijn tijdens deze vergadering de jaarstukken 2025 vastgesteld. Met name de actualisatie van de grondexploitaties heeft daarbij nog tot financiële effecten geleid.

(Bedragen x € 1.000) (-/- = nadeel)	2027	2028	2029	2030
Verwacht begrotingsresultaat Kadernota 2027-2030	**-2.553**	**-3.587**	**-1.188**	**-619**
Effecten bestuursakkoord (raadsbesluit 9 juli 2026)	-2.275	-1.975	-1.425	-1.425
Vaststelling jaarstukken 2025 (raadsbesluit 9 juli 2026)	148	408	-201	-14
Verwacht begrotingsresultaat op basis van raadsvergadering 9 juli 2026	**-4.680**	**-5.154**	**-2.814**	**-2.058**
Waarvan structureel	-3.231	-4.561	-2.767	-2.842
Waarvan incidenteel	-1.449	-593	-47	784

Tabel 2 Financieel perspectief kadernota 2027-2030

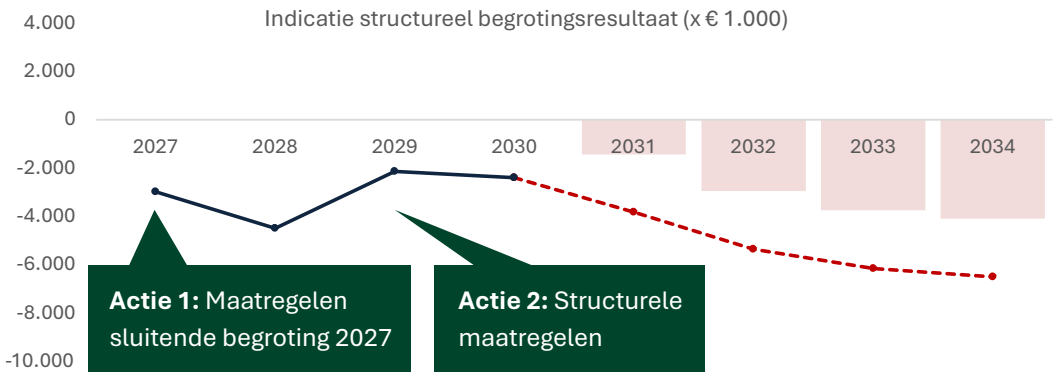
Ten tijde van de vaststelling van de kadernota werden structurele tekorten verwacht van ca. € 3,2 miljoen in 2027, € 4,6 miljoen in 2028 en € 2,8 miljoen in 2029 en 2030. In bovenstaande cijfers kon nog geen rekening gehouden worden met de effecten van de Meicirculaire 2025 die na het opstellen van de kadernota door het Rijk is uitgebracht.

1.2.2 Afgesproken vervolgtraject richting begroting 2027-2030

In de kadernota 2027-2030 is het volgende uitgangspunt vastgesteld:

Uitgangspunt begroting:
Richting het opstellen van de begroting wordt ingezet op een sluitende begroting voor het jaar 2027.

Het vervolgproces is daarbij als volgt vastgesteld, waarbij onderscheid is gemaakt in maatregelen om tot een sluitende begroting 2027 te komen en meer structurele maatregelen richting de begrotingsjaren vanaf 2028:

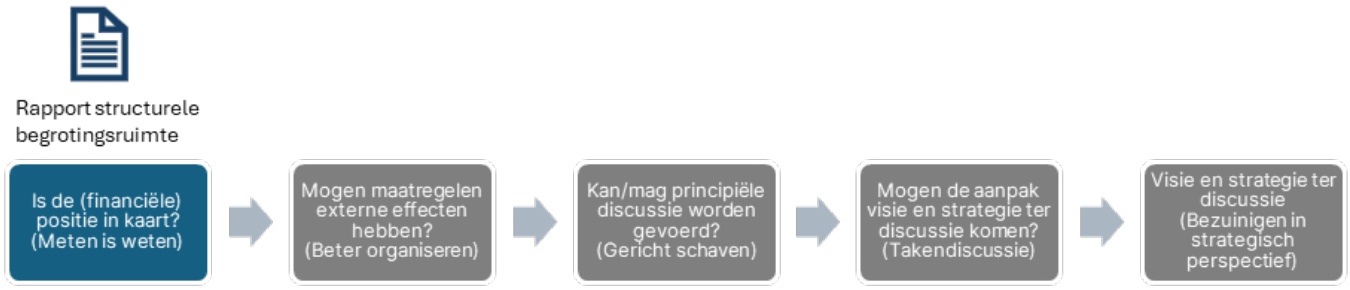
Figuur 1 In kadernota vastgestelde vervolgtraject

Actie 1. Richting de begroting 2027-2030 concrete maatregelen te nemen waarmee gestuurd wordt op een sluitende begroting in het jaar 2027.
Hierbij wordt met name ingezet op:
- Realistisch blijven ramen van kapitaallasten en overige budgetten;
- Kostenbeheersing binnen het sociaal domein;
- Her-prioritering van middelen binnen de stelpost nieuw beleid;
- Indien noodzakelijk, tijdelijke inzet van maximaal 10% van de vrije ruimte in de algemene reserve .

Tegelijkertijd was duidelijk dat het financieel perspectief op (middel)lange termijn om meer structurele maatregelen vraagt. Vanuit dat oogpunt is in de kadernota onderstaande actie geformuleerd:

Actie 2. Niet te wachten tot ná de volgende kadernota met het uitwerken en treffen van verdere structurele maatregelen, maar richting de kadernota 2028-2031 hiermee te starten.

Afgesproken is om richting de kadernota 2028-2031 verder te werken aan structurele versterking van de begrotingsruimte. Daarbij wordt aansluiting gezocht bij de reeds geschetste handelingsopties uit het Rapport structurele begrotingsruimte. Deze variëren van het efficiënter organiseren van taken tot meer ingrijpende keuzes, zoals het her-prioriteren van middelen, het beperken van uitgaven op specifieke onderdelen of het soberder uitvoeren van taken, dan wel uitvoering op het wettelijk minimumniveau waar mogelijk.

Figuur 2 Mogelijke vervolgstappen uit rapport structurele begrotingsruimte

2. Van kadernota naar primitieve begroting 2027-2030

Op basis van de in de kadernota vastgestelde uitgangspunten is de afgelopen maanden de begroting uitgewerkt. Hierbij zijn grofweg onderstaande acties uitgevoerd:

- Het verwerken van de in de kadernota vastgestelde uitgangspunten;
- Het opstellen van de beleidsteksten van de vijf begrotingsprogramma's, waarin de na te streven doelen en ontwikkelingen worden toegelicht;
- Het opstellen van de paragrafen, waarin de gemeenteraad nader inzicht wordt geboden in diverse programma overstijgende onderwerpen;
- Voor alle budgetten de ramingen actualiseren en onderbouwen;
- Verwerking van effecten van een aantal nagekomen ontwikkelingen om het huidige beleid te kunnen blijven voortzetten;
- Actualiseren van de rente- en afschrijvingslasten die voortvloeien uit reeds beschikbaar gestelde investeringskredieten en de vervangingsinvesteringen voor de jaren 2027 t/m 2030;
- Verwerking van de uitkomsten van de meicirculaire 2026 gemeentefonds;
- Verwerking van de financiële effecten van het bestuursakkoord.

2.1 Financiële uitkomsten primitieve begroting 2027-2030

Op basis van de voorliggende primitieve begroting 2027-2030 worden onderstaande begrotingsresultaten verwacht.

(Bedragen x € 1.000) (-/- = nadeel)	2027	2028	2029	2030
Verwacht begrotingsresultaat primitieve begroting 2027-2030	**-2.580**	**-3.752**	**-3.027**	**-2.340**
Waarvan structureel	-652	-3.038	-2.347	-1.640
Waarvan incidenteel	-1.928	-714	-680	-700

Tabel 3 Financieel perspectief primitieve begroting 2027-2030

Het structurele begrotingsresultaat valt minder negatief uit dan in de kadernota 2027-2030 werd voorzien. Dit werd deels al voorzien op basis van de uitkomsten van de meicirculaire 2026, waarover de gemeenteraad via een raadsinformatiebrief (d.d. 30 juni 2026) is geïnformeerd.

NB: Met de primitieve begroting wordt het begrotingsboekwerk bedoeld dat aan de gemeenteraad wordt aangeboden. De bovenstaande cijfers zijn echter nog niet definitief, omdat diverse nagekomen ontwikkelingen van invloed zijn op het begrotingsresultaat. Deze ontwikkelingen worden in hoofdstuk 3 toegelicht en verwerkt in de 1e begrotingswijziging 2027, die gelijktijdig met de primitieve begroting wordt aangeboden. In hoofdstuk 4 wordt toegelicht wat dit betekent voor de definitieve begrotingsuitkomsten en op welke wijze wordt voorgesteld om tot een sluitende begroting 2027 te komen.

2.2 Verschillen ten opzichte van kadernota 2027-2030

De ontstane verschillen ten opzichte van het financieel meerjarenperspectief zoals dat ten tijde van de kadernota 2027-2030 werd verwacht, kunnen als volgt worden samengevat.

(Bedragen x € 1.000) (-/- = nadeel)	2027	2028	2029	2030
Verschil verwacht begrotingsresultaat (Primitieve begroting vs. vastgestelde kadernota)	**2.100**	**1.402**	**-213**	**-282**
Waarvan structureel	2.579	1.523	420	1.202
Waarvan incidenteel	-479	-121	-633	-1.484

Tabel 4 Verschil primitieve begroting vs. kadernota

In de begroting is in het onderdeel ‘financiële positie 2027-2030’ een uitgebreid verloopoverzicht opgenomen waarin de ontstane verschillen ten opzichte van de kadernota nader zijn toegelicht.

In grote lijnen geldt dat vanaf 2027 voornamelijk op basis van de meicirculaire 2026 voordelen ontstaan in de vorm van een hogere uitkering uit het gemeentefonds. Desondanks heerst er momenteel landelijk veel onzekerheid over het gemeentefonds. In paragraaf 2.3.2 wordt hier nader op ingegaan. Daarnaast worden vooral in 2027 en 2028 lagere kapitaallasten verwacht. Dit is het resultaat van de in de kadernota afgesproken actie om richting het opstellen van de begroting 2027-2030 een reële(re) inschatting van het verwachte jaar van afronden van investeringen te hanteren. Deze actie heeft ertoe geleid dat de kapitaallasten deels doorschuiven naar volgende jaren. In de jaren 2029 en 2030 zijn de verschillen ten opzichte van de kadernota relatief beperkt en een gevolg van diverse voor- en nadelen die elkaar grotendeels compenseren.

2.3 Aandachtspunten / uitgangspunten die in de begroting zijn verwerkt

Bij de totstandkoming van bovenstaande cijfers zijn diverse uitgangspunten en aandachtspunten van belang. In deze paragraaf worden de belangrijkste hiervan toegelicht en wordt aangegeven hoe deze zijn verwerkt in de voorliggende begroting 2027-2030.

2.3.1 Verwerking financiële effecten bestuursakkoord

In de raadsvergadering van 9 juli 2026 is besloten om de financiële effecten van het bestuursakkoord te verwerken in de begroting. De financiële doorrekening van het bestuursakkoord is daarbij als volgt vastgesteld:

(Bedragen x € 1.000) (-/- = nadeel)	I/S	2027	2028	2029	2030
Opstellen leegstandsverordening	I	-50	-	-	-
Doorstroommakelaar	S	-100	-100	-100	-100
Extra ruimte voor woningbouw	S	-150	-150	-150	-150
Locatieonderzoek uitbreiding capaciteit woonwagens	I	-100	-	-	-
Programma Weerbaar Moerdijk	S	-100	-100	-100	-100
Stevig Lokaal Team	I	-250	-250	-	-
Opstellen Verordening Jeugdhulp	I	-50	-	-	-
Training nieuwe manier van werken sociaal domein	I	-100	-100	-	-
Sport- en accommodatiebedrijf	I	-100	-	-	-
Mogelijkmaker	I	-100	-100	-	-
Programma Vitale Centra	I	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
Participatie	I	-100	-100	-	-
Kleinschalige initiatieven	S	-75	-75	-75	-75
Totaal effect		**-2.275**	**-1.975**	**-1.425**	**-1.425**
Waarvan incidenteel	I	-1.850	-1.550	-1.000	-1.000
Waarvan structureel	S	-425	-425	-425	-425

Tabel 5 Financiële effecten bestuursakkoord

Deze middelen zijn in de begroting verwerkt door deze op te nemen in de stelpost nieuw beleid.

Dit is conform de gebruikelijke werkwijze, zoals ook vier jaar geleden is toegepast, en sluit aan bij de financiële verordening. Daarin is vastgelegd dat lasten van voorziene nieuwe ontwikkelingen worden opgenomen in de stelpost nieuw beleid. De gemeenteraad ontvangt hiervoor op een later moment een afzonderlijk raadsvoorstel, waarin de benodigde middelen worden geautoriseerd.

In het raadsvoorstel ter vaststelling van de begroting wordt aan de raad voorgesteld om voor een aantal zaken direct het budget uit de stelpost beschikbaar stellen. In bijlage 1 zijn deze ontwikkelingen groen gearceerd. Conform de financiële verordening gaat het doorgaans om eenmalige budgetten, bedrijfsvoering gerelateerde budgetten en budgetten van minder dan € 50.000. Na instemming van de gemeenteraad worden deze budgetten dan via de 1e begrotingswijziging 2027 overgeheveld naar het betreffende product, zodat het college vanaf 2027 direct uitvoering kan geven aan deze zaken.

2.3.2 Gemeentefonds

Gemeenten zijn in grote mate afhankelijk van de inkomsten vanuit het Rijk. De belangrijkste inkomstenbron is de uitkering uit het gemeentefonds. Voor de gemeente Moerdijk gaat het in 2027 om een bedrag van ruim € 87 miljoen.

Door deze omvang kunnen relatief beperkte wijzigingen in het gemeentefonds een aanzienlijke invloed hebben op de gemeentelijke begroting. Ter indicatie: een afwijking van 1% in het gemeentefonds betekent voor onze gemeente een bijstelling (verhoging of verlaging) van de jaarlijkse baten van ca. € 0,9 miljoen.

De raming van het gemeentefonds is in de begroting 2027-2030 gebaseerd op de meicirculaire 2026 en sluit daarmee aan bij de begrotingsrichtlijnen van de provincie als financieel toezichthouder. Zoals in de raadsinformatiebrief (d.d. 30 juni 2026) is toegelicht, hebben de uitkomsten van de meicirculaire de komende jaren een positief structureel effect van ca. € 1 miljoen.

Desondanks blijven de onzekerheden rondom het gemeentefonds aanzienlijk. De aanvullende rijksmiddelen die eerder door het Rijk beschikbaar zijn gesteld ter compensatie van het zogenoemde 'ravijnjaar 2026' en de oplopende jeugdzorgkosten hebben grotendeels betrekking op de periode tot en met 2027. Vooral vanaf 2028 bestaat nog onzekerheid over de middelen die gemeenten vanuit het Rijk ontvangen. Hieronder wordt kort ingegaan op de grootste onzekerheden.

Onzekerheden Jeugdzorg

Het Rijk gaat ervan uit dat de maatregelen uit de landelijke Hervormingsagenda Jeugd op termijn leiden tot lagere uitgaven. In hoeverre deze landelijke besparingen daadwerkelijk worden gerealiseerd, is op dit moment nog onzeker. Begin 2027 brengt de Commissie Van Ark hierover opnieuw advies uit aan het Rijk. De commissie beoordeelt daarbij zowel de landelijke uitgavenontwikkeling over de periode 2025 tot en met 2027 als de verwachte ontwikkeling vanaf 2028. Daarnaast doet zij voorstellen om te komen tot een financieel houdbaar jeugdstelsel. De aanhoudende landelijke stijging van de uitgaven aan jeugdzorg in de afgelopen jaren benadrukt de noodzaak van structurele maatregelen.

In de begroting is vanaf 2028 rekening gehouden met twee stelposten voor de jeugdzorg. Deze houden verband met de voorgenomen landelijke invoering van een eigen bijdrage en een betere sturing op de duur van jeugdhulptrajecten. Het Rijk heeft de vanaf 2028 verwachte besparingen al verwerkt (lees: gekort) in het gemeentefonds. Dit betekent dat gemeenten vanaf dat jaar minder middelen ontvangen. Omdat de verdere uitwerking van deze maatregelen en de daarvoor benodigde wetgeving onder de verantwoordelijkheid van het Rijk vallen, kunnen gemeenten – net als vorig jaar – hiervoor een stelpost opnemen. Hierbij wordt ervan uitgegaan dat de lagere inkomsten uit het gemeentefonds op termijn worden gecompenseerd door opbrengsten uit de eigen bijdragen en/of lagere uitgaven als gevolg van de landelijke hervormingsmaatregelen.

In de voorliggende begroting zijn hiervoor onderstaande stelposten opgenomen:

(Bedragen x € 1.000) (-/- = nadeel)	2027	2028	2029	2030
Eigen bijdrage Jeugdzorg	0	440	440	440
Sturen op trajectduur jeugdzorg	0	115	115	115

Tabel 6 Stelposten Jeugdzorg

Onzekerheden Wmo

Voor de Wmo zijn eveneens twee stelposten opgenomen.

De eerste stelpost heeft betrekking op de voorgenomen invoering van een inkomensafhankelijke eigen bijdrage voor Wmo-voorzieningen waarvoor momenteel het abonnementstarief geldt. Het Rijk verwacht dat deze maatregel leidt tot een lager gebruik van Wmo-voorzieningen en daarmee bijdraagt aan een betaalbare Wmo. De invoering van de eigen bijdrage is inmiddels uitgesteld tot 1 januari 2028. Omdat het Rijk de verwachte opbrengsten van deze maatregel al heeft verwerkt in het gemeentefonds – en gemeenten daarmee feitelijk al zijn gekort – mogen gemeenten hiervoor, net als vorig jaar, een stelpost opnemen. Hierbij wordt ervan uitgegaan dat de verlaging van het gemeentefonds op termijn wordt gecompenseerd door hogere opbrengsten voor gemeenten als gevolg van de eigen bijdrage.

De tweede stelpost houdt verband met het voornemen uit het coalitieakkoord van het kabinet-Jetten om de huishoudelijke hulp per 1 januari 2029 niet langer als maatwerkvoorziening aan te bieden. In de meicirculaire 2026 is hiervoor landelijk € 1,44 miljard uit het gemeentefonds genomen. Daar staat tegenover dat jaarlijks € 430 miljoen beschikbaar wordt gesteld voor een vangnet voor inwoners die niet in staat zijn de huishoudelijke hulp zelf

te organiseren. De precieze invulling van dit vangnet en de omvang van de doelgroep zijn nog niet bekend. Hierdoor kunnen de financiële gevolgen voor individuele gemeenten op dit moment nog niet worden bepaald. De provinciaal toezichthouder staat daarom toe dat gemeenten in de meerjarenbegroting 2027–2030 vanaf 2029 een stelpost opnemen ter hoogte van de netto-uitname uit het gemeentefonds. Hierbij wordt ervan uitgegaan dat de verlaging van het gemeentefonds op termijn wordt gecompenseerd lagere kosten voor gemeenten.

In de voorliggende begroting zijn hiervoor onderstaande stelposten opgenomen:

(Bedragen x € 1.000) (-/- = nadeel)	2027	2028	2029	2030
Herinvoering eigen bijdrage Wmo	0	397	397	397
Huishoudelijke hulp afschaffen als maatwerkvoorziening	0	0	1.866	1.908

Tabel 7 Stelposten Wmo

Afrekening btw-compensatiefonds

Het btw-compensatiefonds (BCF) is een regeling waarmee gemeenten de betaalde btw voor bepaalde activiteiten kunnen compenseren. Sinds 2015 is het BCF geplafonneerd, waarbij het BCF en het gemeentefonds communicerende vaten zijn. Blijven de btw-declaraties van alle gemeenten gezamenlijk onder het plafond, dan wordt het verschil toegevoegd aan het gemeentefonds. Bij een overschrijding van het plafond wordt een bedrag aan het gemeentefonds onttrokken.

Gemeenten mogen in hun begroting rekening houden met een verwachte afrekening van het BCF. Omdat de hoogte hiervan onzeker is, hebben de provinciale toezichthouders en het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) afgesproken dat maximaal de laatst definitief vastgestelde afrekening mag worden geraamd. Voor de begroting 2027- 2030 is daarom uitgegaan van de definitieve afrekening over 2025, zoals bekendgemaakt in de meicirculaire 2026.

In de voorliggende begroting is hiervoor onderstaande stelpost opgenomen:

(Bedragen x € 1.000) (-/- = nadeel)	2027	2028	2029	2030
Verwachte afrekening btw-compensatiefonds	410	410	410	410

Tabel 8 Stelpost btw- compensatiefonds

Overige onzekerheden

Tot slot zijn er nog diverse andere landelijke ontwikkelingen die onzekerheid met zich meebrengen over de toekomstige middelen die we als gemeente vanuit het Rijk ontvangen.

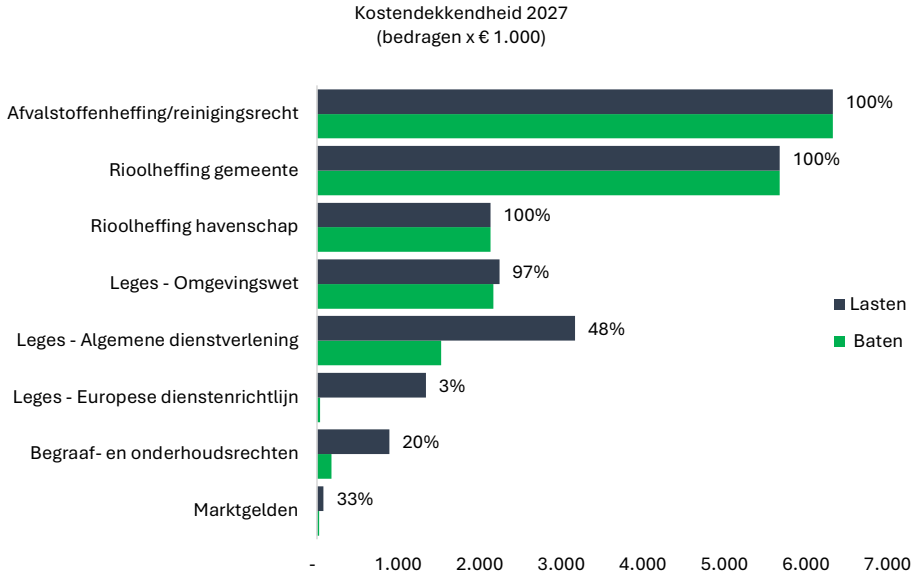
De mogelijke aanpassing van de wijze waarop het gemeentefonds over gemeenten wordt verdeeld speelt hierbij een nadrukkelijke rol. De Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) concludeerde in zijn advies **Herverdeling gemeentefonds 2027 van 1 april 2026** dat de voorgestelde aanpassingen van het verdeelmodel nog onvoldoende aansluiten bij de objectieve kostenverschillen tussen gemeenten en adviseerde de minister van BZK daarom vooralsnog geen ingrijpende wijzigingen door te voeren. De verdere uitwerking van dit traject kan in de toekomst alsnog leiden tot aanpassingen van de verdeelsystematiek, met mogelijk grote financiële gevolgen voor individuele gemeenten.
Ook andere landelijke ontwikkelingen, zoals de verdere uitwerking van de toekomst van de specifieke uitkeringen (SPUK's) en mogelijke kortingen die daarbij worden doorgevoerd, kunnen van invloed gaan zijn op de omvang van de gemeentelijke inkomsten.

De financiële risico's die voortvloeien uit deze en andere onzekerheden worden continu gemonitord en periodiek toegelicht in de paragraaf ‘Weerstandsvermogen en risicobeheersing’. Op basis van de huidige onzekerheden rondom de uitkering uit het gemeentefonds is in het weerstandsvermogen een bedrag van € 1,5 miljoen opgenomen.

Tot slot wordt opgemerkt dat de in deze paragraaf toegelichte stelposten zijn toegestaan op basis van de voorschriften van de provinciaal toezichthouder. Voor een nadere toelichting wordt ook verwezen naar de aanvullende begrotingscirculaire van de provincie en het begrotingsadvies 2027-2030 van de VNG.

2.3.3 Lokale heffingen (tarieven en kostendekkendheid)

Naast de uitkering uit het gemeentefonds, vormen de lokale heffingen een andere grote inkomstenbron van de gemeente. De diverse tarieven zijn geïndexeerd conform de uitgangspunten uit de kadernota 2027-2030. Dit resulteert ten opzichte van 2026 in een stijging van de gemiddelde belastingdruk met 3,47%. Voor een gemiddeld huishouden betekent dit een stijging van ca. € 36 per jaar.
De kostendekkendheid van de verschillende lokale heffingen kan als volgt worden samengevat:

Tabel 9 Kostendekkendheid lokale heffingen

Afvalstoffen- en rioolheffing

Voor de afvalstoffen- en rioolheffing geldt het uitgangspunt van 100% kostendekkendheid. Dit betekent dat de kosten die we hier als gemeente voor maken worden doorbelast in de tarieven.

- Voor de rioolrechten resulteert dit in een tariefverhoging van 3,6%. Dit bestaat uit 1,6% reguliere prijsindexatie en 2% aanvullende indexatie, die nodig is op basis van het 'Kostendekkingsplan gemeentelijk waterprogramma', zoals vastgesteld in de raadsvergadering van 12 maart 2026.
- Voor de afvalstoffenheffing resulteert dit in een tariefverhoging van 4,89% (wat in lijn ligt met de in de kadernota verwachte 5%). Hierbij geldt als aandachtspunt dat er ontwikkelingen spelen ten aanzien van de afvalinzameling die door de gemeente Breda wordt uitgevoerd. Zoals in de informatiebrief d.d. 1 september 2026 is toegelicht onderzoekt de gemeente Breda hoe kosten worden toegerekend aan de samenwerkende gemeenten. Dit kan gevolgen hebben voor bestaande afspraken en voor toekomstige financiële en contractuele afspraken met Breda. Ten tijde van het opstellen van deze begroting zijn de uitkomsten hiervan nog niet bekend. Zodra de resultaten bekend zijn en duidelijk is wat deze betekenen voor Moerdijk, wordt de gemeenteraad hierover geïnformeerd.

Leges

Net als de afvalstoffen- en rioolheffing mogen ook de legesopbrengsten maximaal 100% kostendekkend zijn, waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen diverse onderdelen van de legesverordening:

- Omgevingswet
  De leges voor omgevingsvergunningen en ruimtelijke procedures zijn 97% kostendekkend. De tarieven zijn conform de kadernota met de reguliere prijsindexatie van 1,6% verhoogd. Op basis van ervaringscijfers over de afgelopen jaren zijn de verwachte opbrengsten met € 200.000 opwaarts bijgesteld. Omdat het aantal vergunningen en de

bouwkosten per jaar sterk kunnen verschillen, wordt bewust enige ruimte aangehouden onder de maximale 100% kostendekkendheid.
- Algemene dienstverlening
  De kostendekkendheid van deze leges is 48%. De opbrengsten bestaan voor een groot deel uit het verstrekken van identiteitskaarten en rijbewijzen. Voor deze tarieven gelden de landelijk vastgestelde maximumtarieven. Ook de leges die de gemeente ontvangt voor het gebruik van gemeentelijke gronden door netwerkbeheerders en nutsbedrijven voor de aanleg, instandhouding en het beheer van kabels en leidingen vallen hieronder. Deze leges zijn op basis van ervaringscijfers over de afgelopen jaren met € 150.000 opwaarts bijgesteld.
- Europese dienstenrichtlijn
  De kostendekkendheid van deze leges (o.a. vergunningen voor bijvoorbeeld evenementen en horeca) is slechts 3%. De lage kostendekkendheid kan worden verklaard doordat de inkomsten met € 39.000 beperkt zijn, terwijl de gemeente hier relatief veel tijd aan besteedt, onder andere door de inzet van boa's. Voor een hogere kostendekking zouden flinke tariefstijgingen nodig zijn, wat tot aanvullende lasten leidt voor ondernemers en organisatoren van evenementen. Dit terwijl de baten hierdoor relatief beperkt zouden toenemen.

Overige heffingen

Tot slot zijn er twee heffingen waar relatief minder opbrengsten mee gemoeid gaan. Dit betreft de begraaf- en onderhoudsrechten (€ 180.000 opbrengsten) en de marktgelden (€ 28.000 opbrengsten). Voor de begraaf- en onderhoudsrechten geldt, op basis van afspraken die de gemeenteraad in 2020 heeft gemaakt, een uitgangspunt van 40% kostendekking. Voor de marktgelden is het uitgangspunt dat deze 100% kostendekkend zijn.

In de voorliggende begroting ligt de kostendekkendheid onder die uitgangspunten. Bij de begraaf- en onderhoudsrechten is de kostendekkendheid 20% en bij de marktgelden is dat 33%. Om de kostendekkendheid verder te verhogen, zouden de tarieven behoorlijk moeten stijgen. Dat betekent een flinke verhoging voor inwoners en ondernemers, terwijl dit voor de gemeente relatief beperkte extra inkomsten oplevert.

Voor de heffingen die niet 100% kostendekkend zijn, worden richting de kadernota 2028-2031 de mogelijkheden en gevolgen van een hogere kostendekking nader in beeld gebracht. Dit zodat de gemeenteraad op basis van de uitgewerkte informatie op dat moment een afgewogen besluit kan nemen ten aanzien van de kostendekkendheid. Voor meer informatie over de lokale heffingen en de gevolgen voor de lokale lastendruk wordt verwezen naar de paragraaf 'Lokale heffingen' in de begroting.

2.3.4 Onderwerpen die op dit moment nog niet financieel vertaald zijn in de begroting

Zoals deels al in de kadernota was benoemd zijn er diverse ontwikkelingen die nog niet in geld of formatie uit te drukken zijn, maar naar verwachting in de toekomst wel tot een middelenbeslag gaan leiden. In de voorliggende begrotingscijfers is dan ook nog geen rekening gehouden met deze ontwikkelingen.

Stationshart Zevenbergen – gebiedsontwikkeling Zevenbergen-oost

Op 26 juni 2025 heeft de gemeenteraad de integrale gebiedsvisie voor het Stationsgebied Zevenbergen vastgesteld. Dit Stationsgebied maakt onderdeel uit van de gebiedsontwikkeling Zevenbergen-Oost.

De gemeenteraad heeft daarbij een besluit genomen over de langzaamverkeersverbinding in het Stationshart en een principebesluit genomen over het beschikbaar stellen van gemeentelijke middelen voor de Stationsomgeving (o.a. tweezijdige oriëntatie van het station, herontwikkeling van het HOV-plein en de busbaan richting de Hazeldonkse Zandweg). Dit besluit is genomen onder de voorwaarde dat het Rijk en de provincie meefinancieren. Eind 2025 hebben we teruggekoppeld gekregen dat de aanvraag voor de WOKT-subsidie (Woningbouw op Korte Termijn) in de ronde voor 2025 niet is gehonoreerd. Het Stationsgebied blijft wel een kwalitatief en gewenst project. Het college blijft dus in gesprek over medefinanciering met Rijk, provincie, ProRail en NS.

In de raadsvergadering van 2 juli 2026 heeft de gemeenteraad ingestemd om in de tussentijd de voorbereidingen voort te zetten gebaseerd op de eerder vastgestelde integrale gebiedsvisie. Daarbij is (vooruitlopend op de definitieve

beschikbaarstelling van het investeringskrediet door de gemeenteraad) het voorbereidingskrediet opgehoogd naar € 1,25 miljoen. In de periode 2026-2027 kan het college met deze middelen voortgang maken op de voorbereidingen en de zoektocht naar cofinanciering met de betrokken partners voortzetten. In een later stadium verwacht het college de gemeenteraad te informeren over de cofinanciering dan wel een alternatief voorstel voor te leggen.

Markzoom

Binnen de gebiedsontwikkeling Zevenbergen-Oost vindt naast de woningbouwontwikkeling, infrastructurele ontwikkeling en de stationsontwikkeling ook de ontwikkeling van het gebied Markzoom plaats. Markzoom is een uitloop gebied ten zuiden van de nieuwe randweg (Zuidrand) met natuurontwikkeling, waterberging, landbouw, beekherstel, ecologische verbindingszones en recreatie.

In dit gebied zullen op delen functieveranderingen plaatsvinden, hiervoor zijn middelen nodig voor aankoop en inrichting. De omvang hiervan is momenteel nog niet bekend. Naar verwachting komen er geen of slechts zeer beperkte kostendragers/opbrengsten uit het gebied. De ontwikkeling zal in elk geval gefaseerd gaan plaatsvinden. Daarnaast wordt gezocht naar cofinanciering. Met het waterschap lopen constructieve gesprekken over een mogelijke bijdrage aan deze ontwikkeling.

Uitbreiding Woonwagenstandplaatsen

In 2018 heeft het Rijk het gemeentelijk woonwagen- en standplaatsenbeleid vastgesteld, waarin is bepaald dat gemeenten ruimte moeten bieden aan het woonwagenleven en het aantal standplaatsen niet mogen afbouwen zolang er aantoonbare behoefte is. Van gemeenten wordt verwacht dat zij actief beleid ontwikkelen dat het woonwagenleven faciliteert en beschermt, en dat zij voorwaarden creëren zodat woonwagenbewoners binnen redelijke termijn kans maken op een standplaats. Uit een behoefteonderzoek uit 2024 blijkt dat er op korte termijn behoefte is aan 13 extra standplaatsen, een opgave die ook is opgenomen in het vastgestelde volkshuisvestingsprogramma (raadsvergadering 29 januari 2026). Daarnaast is per 1 juli 2026 de Wet versterking regie op de volkshuisvesting in werking getreden, waarmee gemeenten een nadrukkelijkere verantwoordelijkheid krijgen voor de huisvesting van specifieke groepen woningzoekenden, waaronder woonwagenbewoners.

Alvorens in deze behoefte te kunnen voorzien, moet eerst een inschrijvings- en wachtlijstsystematiek voor woonwagenstandplaatsen en woonwagenbeleid worden vastgesteld. Dit wordt momenteel in regionaal verband voorbereid. De kosten voor de extra woonwagenstandplaatsen kunnen aanzienlijk zijn en hangen af van verschillende factoren, zoals locatie, grondprijs, aanleg en eventuele verplaatsing van woonwagens. Op dit moment is daarom nog geen concrete inschatting te maken van de verwachte financiële impact voor de gemeente.

Verandering status Oekraïense ontheemden

In november 2025 heeft het ministerie van Asiel en Migratie de Tweede Kamer per verzamelbrief geïnformeerd over het voorgenomen langetermijnbeleid voor Oekraïense ontheemden in Nederland. Daarin wordt aangegeven dat deze groep (in Europees verband) zal overgaan van tijdelijke bescherming naar andere verblijfsstatussen in de landen waar zij verblijven. De exacte juridische kaders en financiële gevolgen van deze wijziging zijn op dit moment nog niet bekend. Ook is onduidelijk in hoeverre en hoelang de huidige vergoedingen voor het opvangen van Oekraïense ontheemden blijven doorlopen en of het Rijk mogelijk op andere manieren middelen beschikbaar stelt.

De huidige Richtlijn Tijdelijke Bescherming (RTB) voor de opvang van de Oekraïense ontheemden is inmiddels verlengd tot 4 maart 2028. Op dit moment worden de voorbereidingen getroffen voor het lange termijnbeleid. Op basis van de nu bekende informatie is er binnen het Programma Nieuwkomers voldoende expertise en capaciteit om de implementatie hiervan voor te bereiden. Zodra er meer duidelijkheid is over de kaders en financiële consequenties, wordt de gemeenteraad nader geïnformeerd.

IZA/AZWA

Het Gezond en Actief Leven Akkoord loopt van 2023 t/m 2026. Hoewel regionaal stappen zijn gezet in samenwerking, governance en uitvoering, blijkt dat landelijke middelen beperkt zijn en financiering onzeker blijft. Het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA) is landelijk opgesteld in aanvulling op het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en doorontwikkeling van het Integraal Zorgakkoord (IZA). AZWA bouwt voort op de ingezette beweging richting passende zorg en ondersteuning, maar kent een bredere scope en andere accenten, met een nadrukkelijkere verbinding tussen zorg, welzijn en het sociaal domein. Tegelijkertijd zijn de exacte inhoudelijke en financiële contouren van AZWA, de Brede Regeling Combinatiefuncties en het Sportakkoord nog niet volledig uitgewerkt. Het jaar 2026 fungeert daarmee nadrukkelijk als overgangs- en voorbereidingsjaar. In deze periode ligt de opgave in het borgen van wat binnen IZA is opgebouwd, terwijl tegelijkertijd wordt toegewerkt naar de inhoudelijke, financiële en bestuurlijke vereisten van AZWA.

Sociale Benadering Dementie (SBD)

Gemeente Moerdijk, Zorgverzekeraar en Zorgkantoor CZ en Zorg- en welzijnsaanbieder Surplus werken sinds 2021 aan implementatie van de Sociale Benadering Dementie (SBD) binnen regio Moerdijk. SBD is een domein overstijgende aanpak, waarin de mens in plaats van de ziekte centraal staat en waarin wordt gewerkt aan het herstel van de eigen identiteit zodat mensen zo lang mogelijk – en met behoud van kwaliteit van leven – thuis kunnen blijven wonen en kunnen blijven deelnemen aan de maatschappij. Hierbij wordt niet alleen gekeken naar de impact van de ziekte op het persoonlijke en dagelijks leven van mensen met dementie, maar ook naar de impact op naasten en het netwerk.
In 2025 is deze aanpak SBD beschikbaar gekomen in onze gehele gemeente. De implementatie in 2025 laat zien dat deze benadering inhoudelijk waardevol is, maar dat voor structurele borging nog keuzes nodig kunnen zijn. Vanaf 2021 zijn er steeds incidentele middelen gevonden om met deze aanpak aan de slag te gaan. Momenteel vinden gesprekken plaats over de toekomstige financiering. Voor het borgen van deze aanpak zijn in de toekomst wellicht (meer) gemeentelijke middelen nodig.

Veiligheid

In 2025 is met de ondertekening van het programma Port of Moerdijk Veiliger een belangrijke stap gezet in het verder versterken van de veiligheid in en rond het haven- en industriegebied. Samen met regionale partners zijn diverse projecten gestart die bijdragen aan een integrale aanpak. Er is geïnvesteerd in de verdere ontwikkeling van de crisisbeheersing. De lokale crisisorganisatie is versterkt, met verbeterde middelen, samenwerking en structurele inzet op afstemming, trainingen en oefeningen, evenals deelname aan regionale en landelijke overleggen. In het havengebied en bij Logistiek Park Moerdijk zijn concrete maatregelen gerealiseerd, zoals hekwerken, toegangscontrole en cameratoezicht (incl. kentekenherkenning).

Op het gebied van ondermijning is de signalering en opvolging verbeterd, onder meer door een versterkte meldroute en gerichte actiedagen. De opsporing ligt bij de politie maar de gemeente speelt hierin een ondersteunende rol en versterkt de bestuurlijke aanpak, informatiepositie en samenwerking met partners. Ook zetten we meer in op informatie gestuurd toezicht, bewustwording en preventie. De extra inzet zorgt voor snellere duiding en opvolging van signalen en draagt bij aan het verstoren van crimineel misbruik van het haven- en industriegebied en de rest van ons grondgebied. Deze ontwikkelingen laten zien dat de ingezette koers resultaten oplevert, maar ook blijvende gezamenlijke inzet vraagt om deze verder te versterken.

Financiering ambitie strategisch profiel haven- en industriecluster Moerdijk

In het Bestuurlijk Overleg (BO) Powerport van 29 juni 2026 is erkent dat in alle Powerport scenario's moet worden ingezet op efficiënter ruimtegebruik en herstructurering van het bestaande haventerrein. Om dit mogelijk te maken gaan Rijk, provincie en gemeente gezamenlijk verkennen hoe dit mogelijk gemaakt én gefinancierd kan worden. Voor gemeente Moerdijk zit hier als 50% aandeelhouder van het Havenbedrijf een aanzienlijk financieel risico achter omdat deze maatschappelijk gewenste herstructurering al snel enkele honderden miljoenen euro kan belopen. Zonder extra kapitaal kan het Havenbedrijf deze opgave niet oppakken omdat het Havenbedrijf al aan het plafond van haar financiering zit. Er zijn verschillende opties, die grofweg variëren van het inbrengen van extra kapitaal door Moerdijk tot het laten verwateren van het aandeel van Moerdijk doordat het Rijk en/of de provincie extra kapitaal inbrengt.

3. Nagekomen ontwikkelingen na opstellen primitieve begroting

In hoofdstuk 2 zijn de uitkomsten van de primitieve begroting geschetst. De primitieve begroting is het boekwerk van de begroting zoals dat aan de gemeenteraad wordt aangeboden. Om dit boekwerk op tijd aan de gemeenteraad te kunnen aanbieden, wordt dit document begin september afgerond.

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op ontwikkelingen die niet zijn verwerkt in de primitieve begroting omdat deze na het opstellen van dat boekwerk pas bekend zijn geworden of omdat het van belang wordt geacht om deze zaken expliciet aan de gemeenteraad voor te leggen. Deze zaken zullen na instemming van de gemeenteraad verwerkt worden in de 1e begrotingswijziging 2027, die onlosmakelijk onderdeel uitmaakt van de besluitvorming over de begroting 2027–2030.

3.1 Genomen raadsbesluiten

Tussen het moment van opstellen van de primitieve begroting 2027-2030 en de behandeling van de begroting in de gemeenteraad (5 november 2026) vinden twee raadsvergaderingen plaats, waar mogelijk nog financiële consequenties uit kunnen voortkomen.

Raadsvergadering 17 september 2026

In de raadsvergadering van 17 september 2026 zijn geen besluiten genomen met financiële consequenties voor het begrotingsresultaat.

Raadsvergadering 29 oktober 2026

Voor de raadsvergadering van 29 oktober 2026 wordt, voor zover nu bekend, onderstaand voorstel met financiële consequenties aan de gemeenteraad voorgelegd, t.w.:

- Wegenbeheerplan Gemeente Moerdijk 2026-2030
  Aan de gemeenteraad wordt voorgesteld om het wegenbeheerplan 2026-2030 vast te stellen als kader voor het beheer en onderhoud van het gemeentelijk wegennet. Hierbij is een structurele ophoging van het budget voor klein onderhoud van € 130.000 per jaar nodig. Daarnaast wordt voorgesteld om ten behoeve van het inlopen van de achterstand op fiets- en voetpaden een voorziening achterstand wegen in te stellen, hier een bedrag van € 4.000.000 in te doteren en dit te dekken vanuit de algemene reserve.

Ten tijde van het opstellen van deze aanbiedingsnota, heeft de besluitvorming over bovenstaand voorstel nog niet plaatsgevonden. Op basis van de uiteindelijke besluitvorming zullen de financiële effecten via de 1e begrotingswijziging 2027 in de begroting worden verwerkt.

3.2 Overige nagekomen ontwikkelingen

Ten tijde van het opstellen van de kadernota waren enkele ontwikkelingen nog niet bekend of moesten deze nog nader worden onderzocht. Om die reden zijn deze ontwikkelingen nog niet verwerkt in de primitieve begroting. Omdat het van belang is om deze ontwikkelingen wel op te nemen in de begroting, wordt voorgesteld deze alsnog te verwerken via de 1e begrotingswijziging 2027. Het betreft de volgende zaken:

3.2.1 Middelen klimaatbeleid

Gemeenten hebben een belangrijke rol in de uitvoering van de landelijke klimaat- en energieopgaven. Het Rijk ondersteunt gemeenten hierbij met middelen uit de regeling 'Capaciteit Decentrale Overheden voor Klimaat- en Energiebeleid' (CDOKE). Deze middelen zijn bedoeld om de gemeentelijke uitvoeringscapaciteit voor klimaat- en energietaken te versterken.

Welke middelen ontvangen we vanuit het Rijk?

De CDOKE-middelen werden in de periode 2023–2025 verstrekt via een specifieke uitkering (SPUK). In 2026 en 2027 zijn de middelen verstrekt in de vorm van een zogenaamde decentralisatie-uitkering. In tegenstelling tot een specifieke uitkering (waarbij de middelen alleen ingezet mogen worden voor specifieke kosten) zijn deze middelen voor een gemeente vrij besteedbaar. Vanaf 2028 zijn de middelen door het Rijk toegezegd, maar nog niet formeel beschikbaar gesteld.

Hoe is dit in de begroting verwerkt?

Op basis van eerdere besluitvorming door de gemeenteraad zijn in de begroting structurele lasten begroot voor de uitvoering van klimaat- en energietaken. Deze werden in voorgaande jaren gedekt uit de specifieke uitkering vanuit het Rijk. De resterende middelen uit deze uitkering kunnen tot en met 2027 worden ingezet. In 2026 en 2027 worden daarnaast middelen via een decentralisatie-uitkering uit het gemeentefonds ontvangen. Deze middelen zijn in principe vrij besteedbaar door de gemeente.

In de voorliggende begroting is dit op dit moment als volgt verwerkt:

(Bedragen x € 1.000) (-/- = nadeel)	2026	2027	2028	2029	2030
Begroot budget (vnl. loonkosten)	-1.087	-1.007	-807	-807	-807
Restanten specifieke uitkering (SPUK)	1.087	400	-	-	-
Begrote lasten (netto)	**-**	**-607**	**-807**	**-807**	**-807**
Decentralisatie-uitkering	**1.370**	**1.376**	**0**	**0**	**0**
Saldo	**1.370**	**769**	**-807**	**-807**	**-807**
Begrote stelpost	**-1.370**	**-769**	**807**	**807**	**807**
Saldo na verwerking stelpost	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Tabel 10 Financiële verwerking klimaatmiddelen

In 2026 en 2027 is een stelpost opgenomen van respectievelijk € 1.370.000 en € 769.000. Het betreft middelen die we via de decentralisatie-uitkering ontvangen en die op basis van de huidige begroting nog niet direct nodig zijn. Door deze middelen op een stelpost te plaatsen, blijven ze beschikbaar voor eventuele aanvullende lasten voor de uitvoering van klimaat- en energietaken.

De middelen zijn vrij besteedbaar en hoeven niet verplicht op een stelpost te worden gereserveerd. Hoewel de verwachting is dat de klimaat- en energieopgave de komende jaren gemeentebreed binnen verschillende beleidsterreinen extra inzet en middelen kan vragen, is dit op dit moment onvoldoende concreet te onderbouwen. Dit hangt mede samen met de aard van de duurzaamheidsopgave en de ontwikkelingen op maatschappelijk, regionaal en landelijk niveau. Op basis van de huidige inzichten is de verwachting dat de stelpost van € 769.000 in 2027 niet nodig is bovenop het reeds begrote budget van € 1 miljoen. Vanuit het uitgangspunt van realistisch begroten is er daarom onvoldoende aanleiding om de stelpost voor 2027 aan te houden en wordt voorgesteld om dit bedrag te laten vrijvallen ten gunste van het begrotingsresultaat 2027.

Zodra eventuele aanvullende lasten meer concreet worden, zal dit indien nodig aan de gemeenteraad worden voorgelegd. Hierbij geldt overigens dat het Rijk vanaf 2028 reeds aanvullende middelen heeft toegezegd voor de uitvoering van het klimaat- en energiebeleid, wat tegen die tijd mogelijke dekking kan bieden voor de mogelijke aanvullende lasten.

Omdat het Rijk ten tijde van het opstellen van deze begroting, ondanks toezeggingen, nog geen aanvullende middelen vanaf 2028 beschikbaar heeft gesteld, nemen we vanaf 2028 jaarlijks een stelpost van € 807.000 (dit ter compensatie van de kosten die we hebben begroot). Hiermee volgen we de voorschriften van de provinciale toezichthouder, die het opnemen van een dergelijke stelpost toestaat op basis van de toezegging dat het Rijk structurele middelen beschikbaar stelt.

3.2.2 Aanbesteding exploitatie sportaccommodaties

Via een raadsinformatiebrief d.d. 27 januari 2026 is de gemeenteraad geïnformeerd dat er aanvullende middelen nodig waren om de exploitatie van MFA De Niervaert, zwembad De Bosselaar en sporthal De Bosselaar in 2026 sluitend te krijgen. De oorzaak van de stijging in de exploitatiekosten is met name te vinden in een forse toename van de energie- en personeelslasten bij MFA De Niervaert.

Budgetten 2026 bijgesteld

Naar aanleiding hiervan is in de 1e bestuursrapportage 2026 (raadsvergadering 2 juli 2026) € 113.000 extra budget in 2026 beschikbaar gesteld, zodat de openstelling van de betreffende sportaccommodaties voor 2026 is geborgd.

Meerjarige aanbesteding 2027-2031

Begin 2026 is de voorbereiding gestart op een meerjarige aanbesteding van deze sportaccommodaties. De gemeente heeft de exploitatie van deze accommodaties opnieuw voor vijf jaar op de markt gezet. De opdrachtwaarde van deze aanbesteding wordt ingeschat op € 820.000 per jaar.

Wanneer de verwachte aanbesteding wordt afgezet tegen de huidige budgetten vanaf 2027, levert dit onderstaand beeld op:

(Bedragen x € 1.000) (-/- = nadeel)	Begroot	Verwacht	Verschil
MFA De Niervaert	-€ 560	-€ 675	-€ 115
Sporthal Zevenbergen	-€ 60	-€ 62	-€ 2
Zwembad De Bosselaar	-€ 82	-€ 83	-€ 1
Totaal	**-€ 702**	**-€ 820**	**-€ 118**

Tabel 11 Verwachte bijstelling exploitatie sportaccommodaties

Hierbij geldt als aandachtspunt dat de definitieve aanbestedingsresultaten pas rond het moment dat deze aanbiedingsnota aan de gemeenteraad wordt aangeboden bekend zullen zijn. Mocht blijken dat dit voorgestelde bedrag moet worden bijgesteld, dan zal het college de gemeenteraad hierover informeren. Na afloop van de contractjaren in de genoemde aanbesteding kunnen de geraamde exploitatiebijdrage worden herzien en geactualiseerd aan de nieuwe situatie van o.a. De Niervaert.

3.2.3 Meer regie op regionale samenwerking

De samenwerking in de regio wordt steeds belangrijker voor het realiseren van onze gemeentelijke opgaven. Vraagstukken op het gebied van wonen, economie, bereikbaarheid, energie en zorg houden niet op bij de gemeentegrens. Daarnaast wordt regionale samenwerking steeds belangrijker om in aanmerking te komen voor rijksgelden, om gezamenlijk sterker te kunnen lobbyen en om plannen ook daadwerkelijk tot uitvoering te brengen. Juist daarom is het van belang dat wij als gemeente actief en stevig aan tafel zitten in regionale overleggen. Dat vraagt om duidelijke regie, focus en een samenhangende inzet. Alleen deelnemen is niet genoeg; we moeten richting kunnen geven, prioriteiten kunnen stellen en ervoor zorgen dat regionale afspraken aansluiten bij onze lokale belangen en ambities.

We zien dat meer regie op regionale samenwerking nodig is. Met meer regie vergroten we onze invloed, versterken we onze positie in de regio en zorgen we dat kansen beter worden benut. Dat komt niet alleen de kwaliteit van de samenwerking ten goede, maar ook de resultaten voor onze inwoners en ondernemers. Hiervoor is € 120.000 benodigd.

3.2.4 Aanpassingen milieustraat en gemeenteloods (Arbo- en veiligheidsvoorzieningen)

Uit de uitgevoerde Risico-Inventarisaties en -Evaluaties (RI&E's) blijkt dat bij diverse gemeentelijke locaties aanpassingen nodig zijn om te voldoen aan de eisen voor een arboconforme werkomgeving en een veilige opslag. Met deze maatregelen worden de locaties ingericht volgens de huidige Arbo- en veiligheidseisen en wordt invulling gegeven aan de zorgplicht van de gemeente als werkgever en beheerder van de betreffende locaties.

Gemeenteloods

Voor de gemeenteloods is een investering nodig van € 120.000. Dit betreft aanpassingen aan de basisinrichting zoals de entresolvloer, magazijninrichting, opslag t.b.v. gevaarlijke stoffen en batterijen, het binnenklimaat van de kantoorruimte en aanvullende brandveiligheids- en Arbo-voorzieningen. Op basis van het waardering- en afschrijvingsbeleid wordt deze investering in 20 jaar afgeschreven. De hieruit voortkomende kapitaallasten vanaf 2028 bedragen jaarlijks ca. € 9.000.

Milieustraat

Voor de milieustraat is een investering nodig van € 100.000. De huidige inrichting van de milieustraat voldoet niet volledig aan de actuele eisen vanuit de Arbowet en de geldende veiligheidsnormen. Om de veiligheid van bezoekers en medewerkers te waarborgen en het risico op ongevallen en schades te verminderen, zijn diverse aanpassingen noodzakelijk. Het betreft onder meer:

- Vervanging en/of aanpassing van afvalcontainers en inzamelvoorzieningen, zodat deze goed toegankelijk, duidelijk herkenbaar en veilig te gebruiken zijn;
- Aanbrengen van randbeveiliging, schopranden en aanrijdbeveiliging langs stortkanten en rijroutes, ter voorkoming van vallen van hoogte en aanrijdingen;
- Verbetering van de routing en verkeersveiligheid op het terrein, waaronder scheiding van verkeersstromen, duidelijke markering en bebording;
- Aanvullende voorzieningen op het gebied van brand- en milieuveiligheid, waaronder een adequate KCA-opslag, blusmiddelen en nood-/vluchtroutevoorzieningen;
- Het zichtbaar maken van huisregels en veiligheidsinstructies voor bezoekers.

Op basis van het waardering- en afschrijvingsbeleid wordt deze investering in 20 jaar afgeschreven. De hieruit voortkomende kapitaallasten vanaf 2028 bedragen jaarlijks ca. € 7.500. Deze lasten zullen conform het uitgangspunt van 100% kostendekkendheid, meegenomen worden in de berekening van de afvalstoffenheffing vanaf dat jaar. Hierdoor heeft dit per saldo geen effect op het begrotingsresultaat.

Overige locaties

Voor het Mauritshuis zijn uit het uitgevoerde RIE-onderzoek geen benodigde investeringen naar voren gekomen. Voor het gemeentehuis zijn ook geen extra middelen nodig. De gemeenteraad heeft op 9 juli 2026 € 200.000 beschikbaar gesteld uit het resterende krediet voor de verbouwing van het gemeentehuis. Dit bedrag is bedoeld voor de afronding van diverse restpunten. Daarnaast is in de Kadernota 2027-2030 € 250.000 opgenomen voor het klimaatsysteem. De benodigde maatregelen kunnen binnen deze middelen worden uitgevoerd.

3.3 Samenvatting nagekomen ontwikkelingen na opstellen primitieve begroting

De financiële effecten van de in dit hoofdstuk toegelichte raadsbesluiten en nagekomen ontwikkelingen kunnen als volgt worden samengevat. Deze effecten zullen worden verwerkt in de 1e begrotingswijziging 2027, die onlosmakelijk onderdeel uitmaakt van de besluitvorming over de begroting 2027–2030.

(Bedragen x € 1.000) (-/- = nadeel)	2027	2028	2029	2030
Omschrijving				
Raadsvergadering 17 september 2026	0	0	0	0
Raadsvergadering 29 oktober 2026	-130	-130	-130	-130
Middelen klimaatbeleid (vrijvallen stelpost)	769	0	0	0
Aanbesteding exploitatie sportaccommodaties	-118	-118	-118	-118
Meer regie op regionale samenwerking	-120	-120	-120	-120
Aanpassingen milieustraat en gemeenteloods (Arbo- en veiligheidsvoorzieningen)	0	-9	-9	-9
Totaal effect	**401**	**-377**	**-377**	**-377**
Waarvan structureel	401	-377	-377	-377
Waarvan incidenteel	0	0	0	0

Tabel 12 Nagekomen ontwikkelingen na primitieve begroting

4. Wat zijn de financiële uitkomsten van de begroting 2027-2030, inclusief de nagekomen ontwikkelingen die verwerkt worden in de 1e begrotingswijziging?

In de voorgaande hoofdstukken is toegelicht hoe de begroting 2027-2030 tot stand is gekomen en welke ontwikkelingen daarbij van invloed zijn. In hoofdstuk 3 zijn verschillende nagekomen ontwikkelingen beschreven die nog niet in de primitieve begroting zijn verwerkt. Deze worden opgenomen in de 1e begrotingswijziging 2027, die gelijktijdig met de primitieve begroting aan de gemeenteraad wordt aangeboden. De primitieve begroting en deze begrotingswijziging vormen samen de basis voor de uiteindelijke begrotingsuitkomsten.

In dit hoofdstuk brengen we deze financiële uitkomsten samen. We laten zien wat de gevolgen zijn van de nagekomen ontwikkelingen en wat dit betekent voor het begrotingsresultaat. Vervolgens kijken we breder naar de financiële positie van de gemeente. Daarbij gaat het niet alleen om de vraag of de begroting in evenwicht is, maar ook om de ontwikkeling van onder andere de reserves, schulden en risico's die we als gemeente voorzien. Tot slot wordt ingegaan op de verwachte beoordeling van de begroting door de provinciale toezichthouder.

4.1 Financieel perspectief 2027-2030

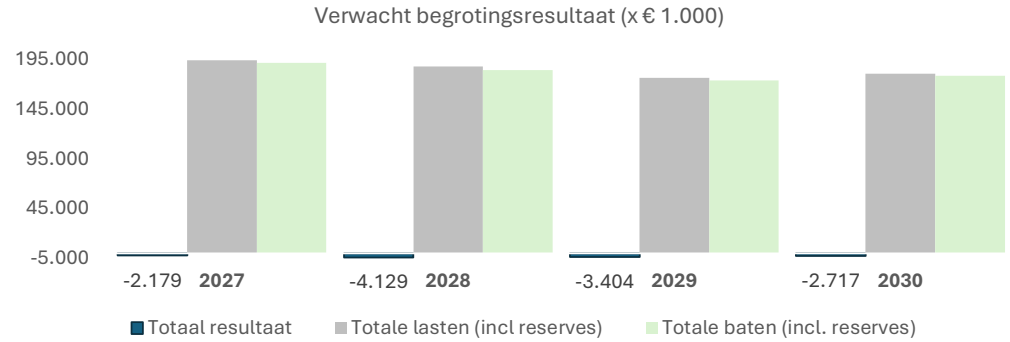
In hoofdstuk 3 is voor diverse onderdelen aangegeven dat deze verwerkt worden in de 1e begrotingswijziging 2027. Als we de effecten van de diverse nagekomen ontwikkelingen (zie de tabel in paragraaf 3.3) verwerken op de uitkomsten van de primitieve begroting (zie de tabel in paragraaf 2.1), dan wordt het begrotingsbeeld voor de jaren 2027-2030 als volgt:

(Bedragen x € 1.000) (-/- = nadeel)	2027	2028	2029	2030
Verwacht begrotingsresultaat Primitieve begroting + 1e begrotingswijziging 2027	**-2.179**	**-4.129**	**-3.404**	**-2.717**
Waarvan structureel	-251	-3.415	-2.724	-2.017
Waarvan incidenteel	-1.928	-714	-680	-700

Tabel 13 Begrotingsresultaat incl. 1e begrotingswijziging 2027

4.1.1 Hoe is het begrotingsresultaat opgebouwd?

De begrotingsresultaten zijn opgebouwd uit de totale jaarlijkse baten en lasten van de gemeente, inclusief de toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves. Wanneer de baten in een jaar hoger zijn dan de lasten, ontstaat een positief begrotingsresultaat. Zijn de lasten hoger dan de baten, dan resulteert dit in een negatief begrotingsresultaat. Hieronder is dit in beeld gebracht:

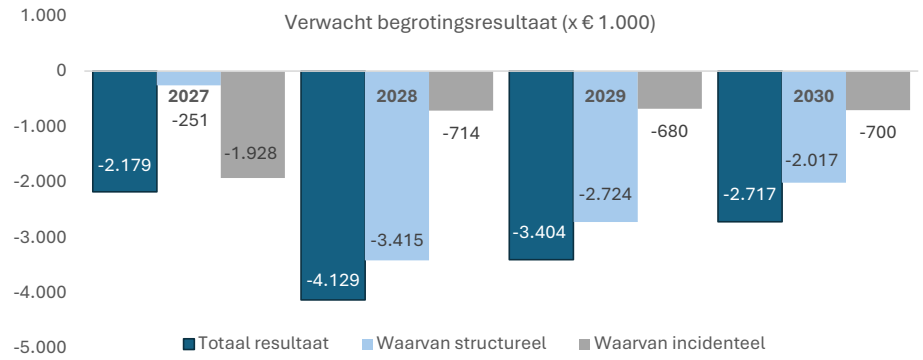

Figuur 3 Begrotingsresultaat i.r.t. begrotingsomvang

Gedeputeerde Staten (GS) houden toezicht op de financiële positie van gemeenten. Bij de beoordeling van de begroting kijken zij of deze structureel en reëel in evenwicht is. Dit betekent dat structurele lasten worden gedekt door structurele baten. Met andere woorden: jaarlijks terugkerende lasten moeten worden gedekt met baten die ook ieder jaar terugkomen.

Daarom wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele baten en lasten. Incidentele baten, zoals opbrengsten uit grondverkopen of eenmalige bijdragen van het Rijk, kunnen niet worden gebruikt om structurele lasten te dekken.

Hieronder is de opbouw van het begrotingsresultaat grafisch weergeven:

Figuur 4 Begrotingsresultaat incl. 1e begrotingswijziging 2027

4.1.2 Structurele begrotingsresultaat

Op basis van de voorliggende begroting is het begrotingsjaar 2027 nog niet helemaal structureel sluitend. In 2027 resteert een verwacht structureel tekort van € 0,3 miljoen. Dit betekent dat de structurele lasten niet volledig kunnen worden gedekt uit structurele opbrengsten.

Wel valt het structurele begrotingsresultaat minder negatief uit dan in de kadernota 2027-2030 werd voorzien. Dit werd deels al voorzien op basis van de uitkomsten van de meicirculaire 2026, waarover de gemeenteraad via een raadsinformatiebrief (d.d. 30 juni 2026) is geïnformeerd. Daarnaast hebben de in de kadernota afgesproken acties ten aanzien van het realistisch ramen van budgetten vooral in 2027 effect gehad in de vorm van lagere kapitaallasten. Tot slot resulteren de (in hoofdstuk 3 toegelichte) nagekomen ontwikkelingen per saldo in een voordelig effect in 2027.
Ten aanzien van het resterende structurele tekort in 2027 (€ 0,3 miljoen), wordt aan de gemeenteraad voorgesteld om dit te dekken uit de algemene reserve. In het raadsvoorstel wordt dit nader toegelicht. Deze mogelijkheid (om maximaal 10% van de vrije ruimte van de algemene reserve hiervoor in te zetten) is sinds een aantal jaar mogelijk gemaakt voor gemeenten en was ook expliciet in de kadernota benoemd als mogelijkheid om een eventueel resterend tekort te dekken.

Tegelijkertijd geldt dat dit geen structurele oplossing is. Hoewel ook in de jaren vanaf 2028 de structurele tekorten lager uitvallen dan ten tijde van de kadernota werd voorzien, worden vanaf 2028 nog steeds structurele tekorten verwacht van € 3,4 miljoen (2028), € 2,7 miljoen (2029) en € 2 miljoen (2030). In hoofdstuk 6 wordt nader ingegaan op de manier waarop voorgesteld wordt hiermee om te gaan.

4.1.3 Incidentele begrotingsresultaat

Uit bovenstaande figuur blijkt ook dat de incidentele lasten in de jaren 2027–2030 hoger zijn dan de incidentele baten. Voor 2027 bedraagt het verwachte incidentele tekort € 1,9 miljoen. In de bijlage van de begroting is een specificatie opgenomen van de incidentele baten en lasten. Daarin is te zien dat dit incidentele tekort deels wordt veroorzaakt door diverse incidentele middelen die op basis van het bestuursakkoord in de begroting zijn verwerkt (waaronder een storting van € 1 miljoen in de reserve Vitale Centra). Hoewel een incidenteel tekort geen invloed heeft op het structurele begrotingsresultaat, moet het uiteindelijk wel worden gedekt.

Om deze incidentele zaken doorgang te kunnen laten vinden, wordt voorgesteld dit te dekken uit de algemene reserve. Hierbij dient te worden opgemerkt dat de ervaring in de afgelopen jaren is dat zich gedurende het jaar doorgaans incidentele voordelen voordoen. Hierdoor valt het uiteindelijke jaarrekeningresultaat doorgaans positiever uit dan bij het opstellen van de begroting kon worden voorzien. Via de bestuursrapportages wordt de gemeenteraad gedurende het jaar geïnformeerd over de ontwikkeling van het resultaat.

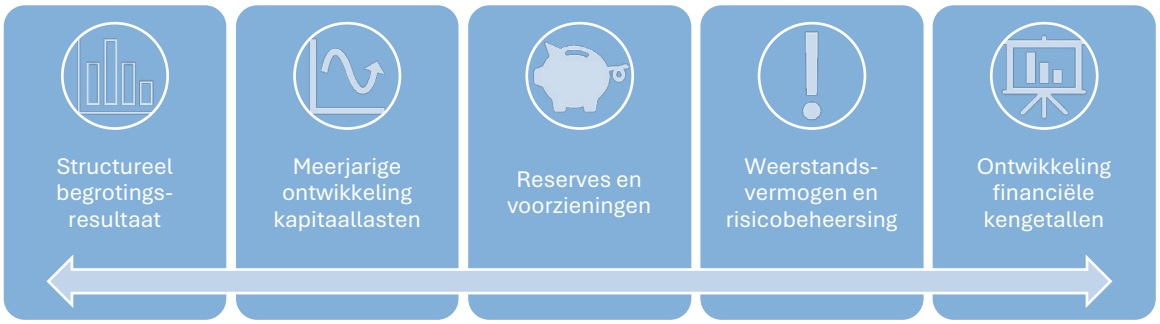
4.2 Hoe staat de gemeente er financieel voor?

In de vorige paragraaf stond het structurele begrotingsresultaat centraal. Dit geeft inzicht in de mate waarin de structurele baten en lasten met elkaar in evenwicht zijn. Dit is een belangrijk onderdeel van de financiële positie, maar geeft niet het volledige beeld.

4.2.1 Diverse aspecten in samenhang bekijken

Om de financiële positie van de gemeente goed te kunnen beoordelen, moet ook worden gekeken naar andere aspecten. Een gezonde financiële positie betekent dat de gemeente niet alleen in staat is om de jaarlijkse lasten te dekken, maar ook voldoende weerbaarheid heeft om financiële tegenvallers op te vangen en daarbij niet teveel schulden aangaat.

In het onderdeel ’financiële positie 2027-2030’ van de begroting worden daarom diverse financiële aspecten nader toegelicht. Hierbij wordt onder meer ingegaan op onderstaande onderdelen.

Figuur 5 Financiële positie 2027–2030: belangrijkste aspecten

4.2.2 Conclusie financiële positie

De diverse inzichten laten zien dat de financiële positie van de gemeente op dit moment gezond is maar dat tegelijkertijd actie nodig is om dit ook in de toekomst zo te houden.

De omvang van de algemene reserve bedraagt per 1-1-2027 naar verwachting € 36,1 miljoen. Daarbij is rekening gehouden met de voorgestelde inzet conform het raadsvoorstel ‘Wegenbeheerplan Gemeente Moerdijk 2026-2030’ (raadsvergadering 29 oktober 2026) en het dekken van het voorziene structurele en incidentele tekort (zie beslispunt 8 van het raadsvoorstel). Dit betekent dat er ruim voldoende middelen in de algemene reserve aanwezig zijn om de geïdentificeerde risico’s (benodigd weerstandsvermogen) te kunnen dekken. Na aftrek van het benodigd weerstandsvermogen (€ 19,5 miljoen), resteert er naar verwachting € 16,6 miljoen aan vrije ruimte binnen de algemene reserve. Ook de financiële kengetallen geven een positief beeld. De lage netto-schuldquote laat zien dat de gemeente relatief weinig schulden heeft. De solvabiliteit wijst op een gezonde verhouding tussen eigen en vreemd vermogen.

De financiële positie van de gemeente staat de komende jaren onder druk. De beheersing van de kosten binnen het sociaal domein blijft daarbij een nadrukkelijk aandachtspunt. Ook de omvangrijke investeringsopgave heeft financiële gevolgen. Omdat een deel van de investeringen met geldleningen wordt gefinancierd, worden de financiële kengetallen naar verwachting minder positief. Daarnaast nemen de kapitaallasten de komende jaren fors toe, waardoor de structurele financiële ruimte verder onder druk komt te staan. Aan de inkomstenkant blijven er bovendien landelijk grote onzekerheden over de omvang en verdeling van de middelen die we van het Rijk ontvangen via het gemeentefonds.

De structurele begrotingstekorten vanaf 2028 vormen dan ook een nadrukkelijk aandachtspunt. Naar verwachting kunnen de structurele lasten vanaf dat moment niet volledig worden gedekt door de structurele baten. Ook voorzien we diverse ontwikkelingen op middellange termijn die naar verwachting vanaf 2030 tot een verdere verslechtering van de begrotingspositie gaan leiden. Deze toekomstige ontwikkelingen worden in hoofdstuk 5 nader toegelicht. Dit maakt dat actie nodig is om de financiële positie van de gemeente ook in de komende jaren gezond te houden.

4.3 Verwachte toets provincie begrotingsuitkomsten

Gedeputeerde Staten (GS) houden in elke provincie toezicht op de ontwikkeling van de financiële positie van gemeenten. Als gemeenten een begroting hebben die structureel niet in evenwicht is, dan kunnen zij onder preventief financieel toezicht worden geplaatst.

De provincie focust zich primair op de vraag of de begroting in het jaar 2027 reëel en structureel in evenwicht is. Alleen wanneer, eventueel na correcties door de provincie, sprake is van een structureel tekort in het aankomende begrotingsjaar (2027), wordt ook het meerjarenperspectief vanaf 2028 betrokken bij de beoordeling.

Bij de beoordeling of de begroting in evenwicht is gaat het primair om de vraag in hoeverre de structurele lasten gedekt kunnen worden uit de structurele baten. Verder wordt bij het onderzoek door de provincie in ieder geval aandacht besteed aan de in de meerjarenbegroting opgenomen taakstellingen en stelposten.

Wij zijn van menig dat we met het aanbieden van de meerjarenbegroting 2027-2030 voldoen aan de eisen om in aanmerking te komen voor het repressieve toezicht vanuit de provinciaal toezichthouder. In het begrotingsjaar 2027 is immers (met inzet van de algemene reserve) sprake van een structureel sluitende begroting. Hierbij geldt zoals altijd dat het risico bestaat dat de provincie bij haar beoordeling van de begroting bevindingen doet die aanleiding geven om een correctie toe te passen op het in de begroting gepresenteerde structurele begrotingsresultaat. Zo kan de provincie bijvoorbeeld stellen dat bepaalde lasten die nu als incidenteel zijn aangemerkt een structureel karakter hebben. Hoewel over diverse componenten aan de voorkant afstemming is gezocht met de provincie, vindt de daadwerkelijke integrale beoordeling van de begroting pas plaats nadat de gemeenteraad de begroting heeft vastgesteld. Over de uitkomsten daarvan wordt de gemeenteraad uiteraard geïnformeerd.

5. Financieel perspectief na 2030

De meerjarenbegroting geeft, conform wetgeving, inzicht in de financiële ontwikkeling van de gemeente voor de komende vier jaar (in dit geval 2027 tot en met 2030). Er zijn echter diverse ontwikkelingen die we als gemeente voorzien en die pas na 2030 een financieel effect gaan hebben. In dit hoofdstuk staan die ontwikkelingen centraal waarbij grove indicaties worden gegeven van wat dit op middellange termijn betekent voor het financieel meerjarenperspectief van de gemeente.

5.1 Ontwikkelingen na 2030

De kadernota is jaarlijks het moment waarop nieuwe ontwikkelingen aan de gemeenteraad voorgelegd worden zodat op basis daarvan een integrale afweging gemaakt kan worden. Dit kan gaan om nieuwe wetgeving of nieuwe plannen en ambities van de gemeente zelf. Conform de financiële verordening worden de lasten van voorziene nieuwe investeringen in de begroting gereserveerd in de stelpost nieuw beleid. Daarmee reserveren we ruimte in de begroting, in afwachting van het afzonderlijke raadsbesluit over de daadwerkelijke inzet van de middelen.

In de bijlage is een totaaloverzicht van de stelpost nieuw beleid en nieuwe ontwikkelingen 2027-2034 opgenomen. Grofweg betreft dit ontwikkelingen die op basis van een kadernota of het bestuursakkoord zijn opgenomen in de stelpost nieuw beleid, ontwikkelingen waar al een raadsbesluit aan ten grondslag ligt (Stationstunnel Zevenbergen Oost) en voorziene ontwikkelingen waarvoor beiden nog niet geldt.

Hieronder is een samenvatting opgenomen van de posten waar in de toekomst de grootste structurele lasten mee gemoeid gaan:

Omschrijving (Bedragen x € 1.000) (-/- is nadeel)	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
Scholenontwikkelingen	-	-	-204	-201	-1.283	-2.364	-3.108	-3.445
Oormerken vrijgekomen ruimte middelen Nederwiek III	-	-	-500	-500	-500	-500	-500	-500
Mobiliteit	-397	-397	-397	-397	-	-	-	-
Zevenbergen Oost - Stationstunnel								
(netto-investering) (reeds besloten)	-	-	-	-	-728	-721	-715	-709
Zevenbergen Oost - Inrichting stationsgebied en busstation (netto-investering)	-	-	-	-	-	-301	-352	-343
Bastion Groningen/Oostbeerverbinding	-	-	-	-	-	-125	-123	-122
Afschaling N285: Werkzaamheden gemeente	-	-	-	-182	-179	-176	-173	-170
Vitale centra	-	-104	-102	-101	-99	-97	-96	-94
Subsidiebeleid vrijwilligersorganisaties	-100	-100	-100	-100	-100	-100	-100	-100
Integrale aanpak arbeidsmigratie: inkomsten gemeentefonds en/of toeristenbelasting	136	239	429	429	429	429	429	429
Overig (o.a. ontwikkelingen kadernota 2027-2030 en bestuursakkoord)	-1.185	-1.203	-1.241	-1.288	-1.416	-1.411	-1.407	-1.403
Totaal structurele lasten	**-1.546**	**-1.565**	**-2.115**	**-2.339**	**-3.875**	**-5.367**	**-6.145**	**-6.457**

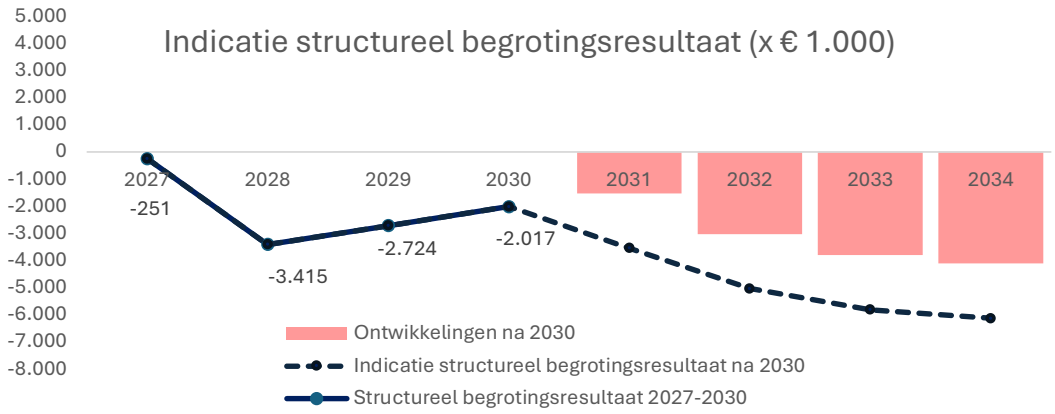
Tabel 14 Samenvatting stelpost nieuw beleid en nieuweontwikkelingen 2027-2034

De financiële effecten die uit deze ontwikkelingen en investeringen tot en met 2030 voortkomen, zijn verwerkt in het financieel meerjarenperspectief 2027-2030 van de begroting, zoals dat in hoofdstuk 4 is geschetst. Dit betreffen de blauw gearceerde bedragen in bovenstaande tabel. Een deel van de investeringen leidt echter pas na 2030 tot aanvullende (kapitaal)lasten. Dit betreffen voornamelijk de rood gearceerde bedragen in bovenstaande tabel.

Ten opzichte van 2030 nemen de structurele lasten hierdoor toe met € 1,5 miljoen (2031), € 3,0 miljoen (2032), € 3,8 miljoen (2033) en € 4,1 miljoen vanaf 2034.

5.2 Wat betekent dit voor het financieel meerjarenperspectief?

De in deze paragraaf beschreven ontwikkelingen zullen vanaf 2030 een (aanvullend) effect gaan hebben op het financieel meerjarenperspectief. Hieronder worden (grove) indicaties gegeven van de effecten die de diverse ontwikkelingen kunnen gaan hebben op het toekomstige financieel meerjarenperspectief.

Figuur 6 Indicatie structureel begrotingsresultaat incl. ontwikkelingen na 2030

Op basis van de voorziene ontwikkelingen en investeringen loopt het verwachte structurele tekort de komende jaren op naar ruim € 6 miljoen vanaf 2034.

Nu is het natuurlijk zo dat besluitvorming over deze ontwikkelingen (m.u.v. de Stationstunnel Zevenbergen Oost) nog plaats moet vinden en er altijd de mogelijkheid bestaat dat zaken niet- of in een aangepaste vorm en/of fasering doorgaan waardoor het beeld er anders uit komt te zien. Daar staat tegenover dat er in de komende jaren ook nog zaken naar voren zullen komen waar nu helemaal nog geen rekening mee is gehouden (zie ook de ontwikkelingen die in hoofdstuk 2 zijn toegelicht). Het toekomstperspectief is niet meer dan een indicatie waarbij opgemerkt dient te worden dat de ramingen naarmate deze verder in de tijd komen te liggen steeds ‘zachter’ worden.

De investeringsramingen betreffen dan ook een globale inschatting. Voor de meeste investeringen geldt dat hier nog geen uitgewerkte kostenraming voor is opgesteld. Toekomstige ontwikkelingen kunnen nog een grote invloed hebben op de uiteindelijke hoogte van deze investeringen. De uiteindelijke hoogte van de investering is afhankelijk van de definitieve invulling van het plan. Daarnaast betekent een aanpassing van de planning (naar latere jaren) ook een wijziging van de hoogte van de investering, aangezien dan rekening gehouden moet worden met een eventuele verdere lastenstijging. Verder kan ook de renteontwikkeling effect hebben op de uiteindelijke hoogte van de kapitaallasten. Daarnaast geldt dat de financiële effecten uit bovenstaand overzicht voornamelijk structurele kapitaallasten zijn. Naast bovengenoemde kapitaallasten brengen deze investeringen ook exploitatielasten (o.a. instandhoudingslasten) met zich mee. Deze zijn nog niet bekend en in het overzicht niet weergegeven.

Dit betekent dat er al met al (vooral bij investeringen die verder in de tijd liggen) nog veel onzekerheden zijn en er pas bij de aanbieding van het betreffende raadsvoorstel meer duidelijkheid zal zijn. Tot die tijd wordt bovenstaand overzicht periodiek (in de kadernota en begroting) geactualiseerd op basis van de meest actuele inzichten.

6. Hoe ziet het vervolgtraject eruit?

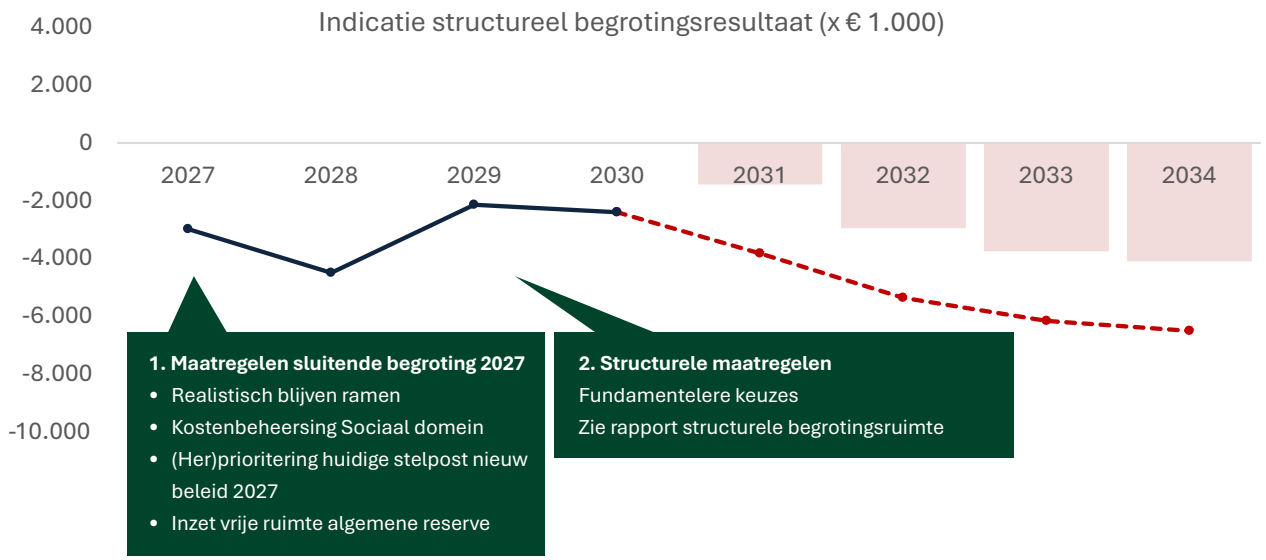
In dit laatste hoofdstuk van de aanbiedingsnota kijken we vooruit naar de komende periode en naar wat nodig is om ook de komende jaren tot een structureel sluitende begroting te komen. Zoals de gemeenteraad vlak voor de zomer in de kadernota 2027-2030 heeft vastgesteld, wachten we daarvoor niet tot de volgende kadernota.

Hieronder wordt toegelicht waar we nu staan en hoe het vervolgtraject eruitziet.

6.1 Welk traject is in de kadernota afgesproken?

In de kadernota 2027-2030 is als uitgangspunt geformuleerd dat richting het opstellen van de begroting wordt ingezet op een sluitende begroting voor het jaar 2027.

Daarbij is grofweg onderscheid gemaakt in twee deeltrajecten.

Figuur 7 In kadernota afgesproken vervolgtraject

6.2 Waar staan we nu?

(Actiepunt 1: Een sluitende begroting voor het jaar 2027)

Zoals in deze aanbiedingsnota is toegelicht, wordt met de voorliggende begroting voldaan aan het eerste actiepunt om te komen tot een sluitende begroting voor 2027.

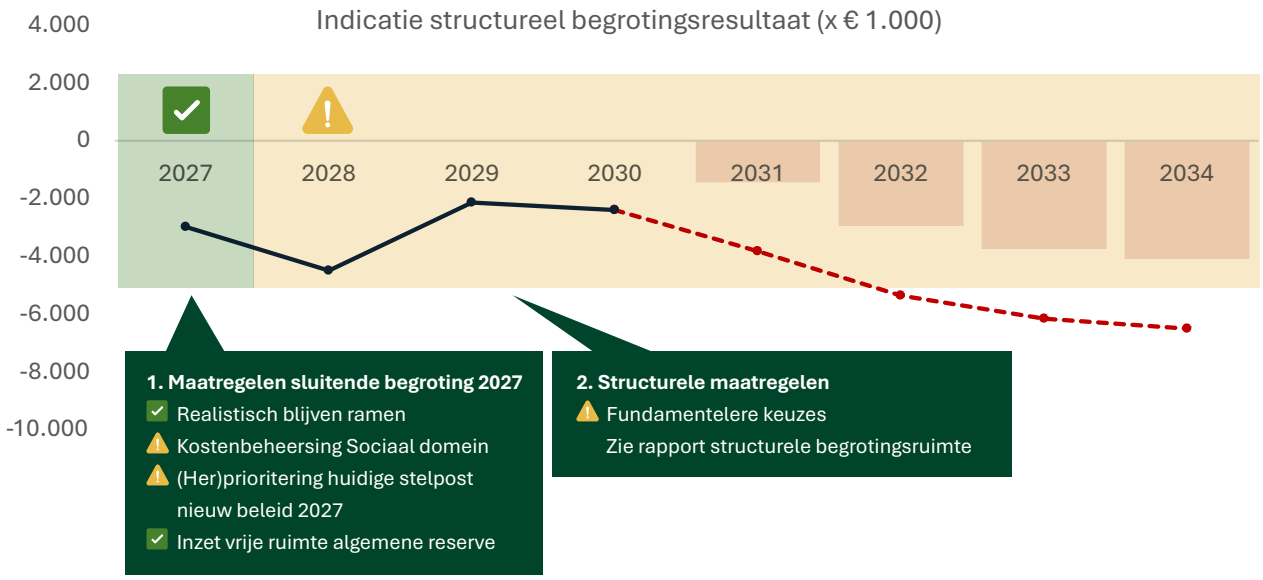
Ten tijde van de kadernota kon nog niet worden uitgesloten dat het nodig zou zijn om op korte termijn ingrijpende keuzes te maken om de begroting 2027 sluitend te krijgen. Ook het tijdelijk inzetten van de algemene reserve als dekkingsmiddel was daarbij als mogelijke maatregel in beeld om een eventueel resterend tekort op te vangen. Inmiddels blijkt het mogelijk om de begroting 2027 (met inzet van de algemene reserve) structureel sluitend te maken, zonder op korte termijn ingrijpende keuzes of bezuinigingen te hoeven doorvoeren. Daarmee kon de begroting 2027 via het reguliere begrotingstraject worden voorbereid. Dit geeft ruimte om de komende periode richting de volgende kadernota zorgvuldig meer structurele maatregelen in beeld te brengen en uit te werken.

6.3 Welke vervolgstappen nemen we?

(Actiepunt 2: Verdere structurele maatregelen richting een sluitende begroting 2028-2031)

Hoewel het is gelukt om voor 2027 een structureel sluitende begroting te realiseren, worden vanaf 2028 nog steeds structurele tekorten verwacht. De komende periode onderzoeken we daarom verder welke ombuigingen of keuzes voor meer structurele begrotingsruimte kunnen zorgen. Hier betrekken we de gemeenteraad bij, zoals afgesproken in de kadernota. Op die manier wordt gezamenlijk toegewerkt naar een structureel sluitende begroting voor 2028-2031 en naar een financiële positie die ook op langere termijn gezond en houdbaar is.

Bij de verdere uitwerking betrekt het college de aspecten en handelingsopties die in de kadernota zijn benoemd:

Figuur 8 Stand van zaken vervolgtraject

Kostenbeheersing sociaal domein

Kostenbeheersing binnen het sociaal domein krijgt in het vervolgtraject nadrukkelijk aandacht. Per informatiebrief (d.d. 1 september 2026) is de gemeenteraad geïnformeerd over het proces en de wijze waarop zij hierbij wordt betrokken.

Zoals in de informatiebrief is toegelicht, zijn de financiële effecten van dit traject nog niet verwerkt in deze begroting. Wel zijn met name de budgetten voor jeugdhulp aangepast conform de bijstellingen die in de kadernota 2027-2030 waren opgenomen. Deze bijstelling heeft betrekking op de verwachte prijs- en tariefontwikkelingen.

De financiële druk is reëel en vraagt om keuzes om de ontwikkeling van de uitgaven beheersbaar te houden. Tegelijkertijd vindt het college het niet zorgvuldig om op dit moment al afzonderlijke besparingsmaatregelen voor te stellen, zolang de inhoudelijke, maatschappelijke en financiële gevolgen daarvan onvoldoende in beeld zijn. Zoals in de informatiebrief nader is toegelicht wordt de komende periode daarom benut om in een gezamenlijk traject met de gemeenteraad mogelijke maatregelen verder te onderzoeken en uit te werken.

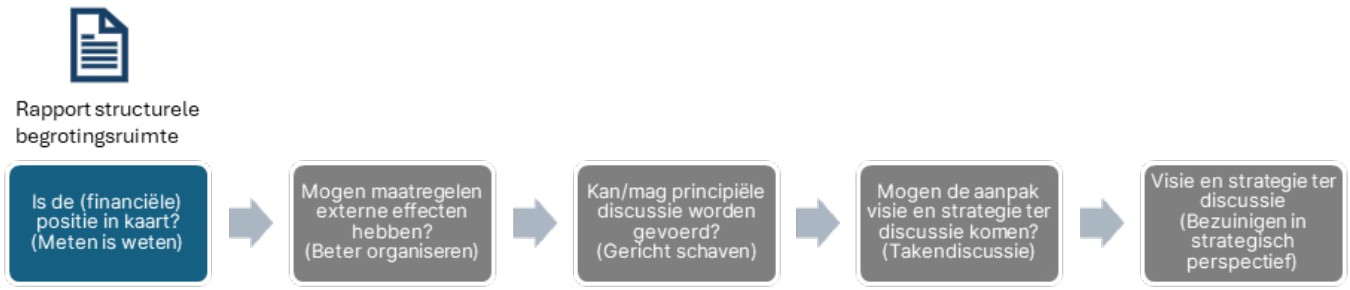
Her-prioritering van middelen binnen de stelpost nieuw beleid

Ook het herprioriteren van de bestaande stelpost nieuw beleid is in de kadernota benoemd als mogelijke handelingsoptie. Voor 2027 is dit niet nodig gebleken om tot een sluitende begroting te komen. Voor de jaren vanaf 2028 kan deze optie worden betrokken bij de verdere afweging.

In bijlage 1 van deze aanbiedingsnota is een specificatie opgenomen van de stelpost nieuw beleid en nieuwe ontwikkelingen voor de periode 2027-2034. Het gaat om middelen waarmee in de begroting rekening is gehouden, maar waarover de gemeenteraad nog een besluit moet nemen.

Vervolg rapport structurele begrotingsruimte

Bij de verdere uitwerking worden ook de inzichten en handelingsopties uit het Rapport structurele begrotingsruimte betrokken. Het rapport biedt verschillende inzichten en aanknopingspunten voor het versterken van de structurele financiële positie. Daarbij zijn ook mogelijke ombuigingsmaatregelen geschetst die variëren van het efficiënter organiseren tot meer ingrijpende keuzes, zoals het her-prioriteren van middelen, het beperken van uitgaven op specifieke onderdelen of het soberder uitvoeren van taken, dan wel uitvoering op het wettelijk minimumniveau waar mogelijk. Ook de mogelijkheid om de gemeentelijke inkomsten te verhogen maakt daar onderdeel vanuit.

Figuur 9 Mogelijke ombuigingsmaatregelen

Bijlage 1. Totaaloverzicht stelpost nieuw beleid en nieuwe ontwikkelingen 2027-2034

NB: In het raadsvoorstel bij de begroting 2027-2030 wordt voor diverse onderwerpen voorgesteld om deze bij het vaststellen van de begroting direct beschikbaar te stellen. Deze posten zijn hieronder groen gearceerd.

(Bedragen x € 1.000) (-/- is nadeel)	Invest.	I/S	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	Toelichting
Stelpost Nieuw beleid											
Ramingen uit vorige jaren t/m 2020:											
Vitale centra	1.622	S	-	-104	-102	-101	-99	-97	-96	-94	Blijft in stelpost in afwachting van afzonderlijk raadsbesluit.
Aanleg losloopgebieden/uitlaatterreinen honden	70	S	-5	-5	-5	-5	-5	-5	-5	-5	Blijft in stelpost in afwachting van afzonderlijk raadsbesluit.
Toegevoegd o.b.v. kadernota 2021-2024:											
Noordelijke rondweg N285: Bijdrage aan de provincie tbv rotonde	-	I	-	-400	-	-	-	-	-	-	Blijft in stelpost in afwachting van afzonderlijk raadsbesluit.
N285: Bijdrage t.b.v. rotonde Langeweg	-	I	-434	-	-	-	-	-	-	-	Blijft in stelpost in afwachting van afzonderlijk raadsbesluit.
Afschaling N285: Uitvoering werkzaamheden gemeente	2.792	S	-	-	-	-182	-179	-176	-173	-170	Blijft in stelpost in afwachting van afzonderlijk raadsbesluit.
Scholenontwikkeling Willemstad: nieuwbouw school, gymzaal en gemeenschapshuis	17.610	S	-	-	-	-	-881	-869	-858	-847	Blijft in stelpost in afwachting van afzonderlijk raadsbesluit.
Toegevoegd o.b.v. kadernota 2022-2025:											
Oormerken vrijgekomen ruimte middelen Nederwiek III (RV 23-10-2025)	-	S	-	-	-500	-500	-500	-500	-500	-500	Blijft in stelpost in afwachting van afzonderlijk raadsbesluit.
Toegevoegd o.b.v. kadernota 2023-2026:											
Integrale aanpak arbeidsmigratie: extra inkomsten Gemeentefonds en/of toeristenbelasting	-	S	136	239	429	429	429	429	429	429	Blijft in stelpost in afwachting van afzonderlijk raadsbesluit.
Toegevoegd o.b.v. Bestuursakkoord 2023-2026:											
Mobiliteit	-	S	-397	-397	-397	-397	-	-	-	-	Blijft in stelpost in afwachting van afzonderlijk raadsbesluit.
Inclusie	-	S	-67	-67	-67	-67	-67	-67	-67	-67	Blijft in stelpost in afwachting van afzonderlijk raadsbesluit.

(Bedragen x € 1.000) (-/- is nadeel)	Invest.	I/S	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	Toelichting
Toegevoegd o.b.v. kadernota 2024-2027:											
Verbetering entree Klundert Zevenbergseweg	750	S	-	-	-	-49	-48	-47	-47	-46	Blijft in stelpost in afwachting van afzonderlijk raadsbesluit.
Permanente steiger Fort Sabina	190	S	-	-12	-12	-12	-12	-12	-11	-11	Blijft in stelpost in afwachting van afzonderlijk raadsbesluit.
Permanente steiger Fort Sabina (dekking tlv huursom voor ponton)	-	S	-	12	12	12	12	12	11	11	Blijft in stelpost in afwachting van afzonderlijk raadsbesluit.
Toegevoegd o.b.v. kadernota 2025-2028:											
Kadervoorstel - ondersteuning verenigingen en vrijwilligersorganisaties	-	S	-27	-27	-27	-27	-27	-27	-27	-27	Blijft in stelpost in afwachting van afzonderlijk raadsbesluit.
Kadernota 2026-2029:											
Bastion Groningen/Oostbeerverbinding	2.500	S	-	-	-	-	-	-125	-123	-122	Blijft in stelpost in afwachting van afzonderlijk raadsbesluit.
Subsidiebeleid vrijwilligersorganisaties	-	S	-100	-100	-100	-100	-100	-100	-100	-100	Blijft in stelpost in afwachting van afzonderlijk raadsbesluit.
Communicatiemiddelen openbare ruimte	270	S	-34	-33	-32	-32	-31	-30	-30	-29	Blijft in stelpost in afwachting van afzonderlijk raadsbesluit.
Kadervoorstel 5 - Herstel beschoeiing en talud zuidelijke binnengracht Klundert.	PM		-	-	-	-	-	-	-	-	
Integraal huisvestingsplan (IHP) scholen											
Klundert - Gezamenlijke nieuwbouw scholen	15.405	S	-	-	-	-	-	-770	-761	-751	Blijft in stelpost in afwachting van afzonderlijk raadsbesluit.
Klundert - Gezamenlijke nieuwbouw scholen (onderzoek)	-	I	-	-50	-	-	-	-	-	-	Blijft in stelpost in afwachting van afzonderlijk raadsbesluit.
Zevenbergen - KC de Boemerang	7.532	S	-	-	-	-	-	-	-	-377	Blijft in stelpost in afwachting van afzonderlijk raadsbesluit.
Zevenbergen - KC de Boemerang (onderzoek en tijdelijke huisvesting)	-	I	-	-	-	-50	-	-	-1.567	-	Blijft in stelpost in afwachting van afzonderlijk raadsbesluit.
Zevenbergen - RKBS De Toren	6.498	S	-	-	-	-	-	-	-325	-321	Blijft in stelpost in afwachting van afzonderlijk raadsbesluit.
Zevenbergen - RKBS De Toren Gymzaal (Droge Mark vervanging)	2.178	S	-	-	-	-	-	-	-109	-108	Blijft in stelpost in afwachting van afzonderlijk raadsbesluit.
Zevenbergen - RKBS De Toren (tijdelijke huisvesting)	-	I	-	-	-50	-	-	-1.169	-	-	Blijft in stelpost in afwachting van afzonderlijk raadsbesluit.
Zevenbergen - Nieuwe voorziening Oost deel 1	4.071	S	-	-	-204	-201	-198	-196	-193	-191	Blijft in stelpost in afwachting van afzonderlijk raadsbesluit.
Zevenbergen - Nieuwe voorziening Oost deel 2	4.071	S	-	-	-	-	-204	-201	-198	-196	Blijft in stelpost in afwachting van afzonderlijk raadsbesluit.

(Bedragen x € 1.000) (-/- is nadeel)	Invest.	I/S	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	Toelichting
Fijnaart - OBS de Springplank	6.537	S	-	-	-	-	-	-327	-323	-319	Blijft in stelpost in afwachting van afzonderlijk raadsbesluit.
Fijnaart - OBS de Springplank (onderzoek)	-	I	-	-50	-	-	-	-	-	-	Blijft in stelpost in afwachting van afzonderlijk raadsbesluit.
Fijnaart - De Fijne Aarde	6.804	S	-	-	-	-	-	-	-340	-336	Blijft in stelpost in afwachting van afzonderlijk raadsbesluit.
Fijnaart - De Fijne Aarde (sloopkosten)	-	I	-	-	-50	-	-	-637	-	-	Blijft in stelpost in afwachting van afzonderlijk raadsbesluit.
Heijningen - Het Kompas	2.364	S	-	-	-	-	-	-	-	-	Blijft in stelpost in afwachting van afzonderlijk raadsbesluit.
Heijningen - Het Kompas (onderzoek)	-	I	-	-	-	-	-	-	-50	-	Blijft in stelpost in afwachting van afzonderlijk raadsbesluit.
Kadernota 2027-2030:											
Uitbreiding inzet vastgoed	-	S	-106	-106	-106	-106	-106	-106	-106	-106	Direct beschikbaar stellen - Voldoet aan voorwaarden financiele verordening (bedrijfsvoeringsgerelateerd)
Uitvoering huisvestingsverordening	-	S	-64	-64	-64	-64	-64	-64	-64	-64	Direct beschikbaar stellen - Voldoet aan voorwaarden financiele verordening (bedrijfsvoeringsgerelateerd)
Uitvoering huisvestingsverordening	-	I	-13	-	-	-	-	-	-	-	Direct beschikbaar stellen - Voldoet aan voorwaarden financiele verordening (incidenteel budget)
Werken volgens omgevingswet: Administratieve ondersteuning BOPA's	-	S	-57	-57	-57	-57	-57	-57	-57	-57	Direct beschikbaar stellen - Voldoet aan voorwaarden financiele verordening (bedrijfsvoeringsgerelateerd)
Meerwerk kabels en leidingen	-	S	-181	-181	-181	-181	-181	-181	-181	-181	Direct beschikbaar stellen - Voldoet aan voorwaarden financiele verordening (bedrijfsvoeringsgerelateerd)
Meerwerk kabels en leidingen (dekking uit hogere legesopbrengsten)	-	S	181	181	181	181	181	181	181	181	Direct beschikbaar stellen - Voldoet aan voorwaarden financiele verordening (bedrijfsvoeringsgerelateerd)
Voorfinanciering Powerport	-	I	-500	-	-	-	-	-	-	-	Direct beschikbaar stellen - Voldoet aan voorwaarden financiele verordening (incidenteel budget)
Ecologische verbindingszone Groenstrook (Klundert) (Eenmalige bijdrage aan Waterschap)	-	I	-1.076	-	-	-	-	-	-	-	Direct beschikbaar stellen - Voldoet aan voorwaarden financiele verordening (incidenteel budget)
Ecologische verbindingszone Groenstrook (Klundert) (subsidieontvangst vanuit het Groenontwikkelfonds Brabant)	-	I	807	-	-	-	-	-	-	-	Direct beschikbaar stellen - Voldoet aan voorwaarden financiele verordening (incidenteel budget)

(Bedragen x € 1.000) (-/- is nadeel)	Invest.	I/S	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	Toelichting
Aanspreekpunt en beleid buitengebied	-	S	-120	-120	-120	-120	-120	-120	-120	-120	Direct beschikbaar stellen - Voldoet aan voorwaarden financiele verordening (bedrijfsvoeringsgerelateerd)
Afkoop onderhoud Zuidrandtunnel	-	I	-	-	-430	-	-	-	-	-	Blijft in stelpost in afwachting van afzonderlijk raadsbesluit.
Overdracht buitenruimte bedrijventerrein Koekoek i.r.t. Koekoek II	600	S	-	-	-39	-38	-38	-37	-37	-36	Blijft in stelpost in afwachting van afzonderlijk raadsbesluit.
Opvolging aanbevelingen rekenkameronderzoek kosten Jeugd	-	I	-191	-191	-	-	-	-	-	-	Direct beschikbaar stellen - Voldoet aan voorwaarden financiele verordening (incidenteel budget)
Uitvoering Accommodatiebeleid	-	S	-110	-110	-110	-110	-110	-110	-110	-110	Direct beschikbaar stellen - Voldoet aan voorwaarden financiele verordening (bedrijfsvoeringsgerelateerd)
Uitvoering programma nieuwkomers	-	S	-94	-94	-94	-94	-94	-94	-94	-94	Direct beschikbaar stellen - Voldoet aan voorwaarden financiele verordening (bedrijfsvoeringsgerelateerd)
Uitvoering programma nieuwkomers (actietafels)	-	I	-150	-	-	-	-	-	-	-	Direct beschikbaar stellen - Voldoet aan voorwaarden financiele verordening (incidenteel budget)
Capaciteit medewerker recruitment	-	S	-76	-76	-76	-76	-76	-76	-76	-76	Direct beschikbaar stellen - Voldoet aan voorwaarden financiele verordening (bedrijfsvoeringsgerelateerd)
Aanpassingen klimaat vergaderruimten gemeentehuis	250	S	-	-19	-18	-18	-18	-18	-17	-17	Direct beschikbaar stellen - Aangezien dit in kadernota reeds is toegelicht en het een wettelijke verplichting is om aan arbo te voldoen.
Bestuursakkoord 2026-2030:											
Opstellen leegstandsverordening	-	I	-50	-	-	-	-	-	-	-	Direct beschikbaar stellen - Voldoet aan voorwaarden financiele verordening (incidenteel budget)
Doorstroommakelaar	-	S	-100	-100	-100	-100	-100	-100	-100	-100	Blijft in stelpost in afwachting van afzonderlijk raadsbesluit. Op dit moment nog geen vastgesteld kader voor de inzet hiervan. De doorstroommakelaar kan als maatregel worden meegenomen in het Programma Volkshuisvesting. Daarbij bekijken we ook hoe we beter kunnen aansluiten bij de inzet van de doorstroommakelaar van Woonkwartier. Op basis daarvan kan het budget op een later moment gericht worden geaccordeerd.

(Bedragen x € 1.000) (-/- is nadeel)	Invest.	I/S	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	Toelichting
Extra ruimte voor woningbouw	-	S	-150	-150	-150	-150	-150	-150	-150	-150	Direct beschikbaar stellen - Voldoet aan voorwaarden financiele verordening (bedrijfsvoeringsgerelateerd)
Locatieonderzoek onderzoek uitbreiding capaciteit woonwagens	-	I	-100	-	-	-	-	-	-	-	Direct beschikbaar stellen - Voldoet aan voorwaarden financiele verordening (incidenteel budget)
Programma Weerbaar Moerdijk	-	S	-100	-100	-100	-100	-100	-100	-100	-100	Middelen 2027 voor opstellen programma beschikbaar stellen, vervolg voor uitvoering programma later
Stevig Lokaal Team	-	I	-250	-250	-	-	-	-	-	-	Direct beschikbaar stellen - Voldoet aan voorwaarden financiele verordening (incidenteel budget)
Opstellen Verordening Jeugdhulp	-	I	-50	-	-	-	-	-	-	-	Direct beschikbaar stellen - Voldoet aan voorwaarden financiele verordening (incidenteel budget)
Training nieuwe manier van werken sociaal domein	-	I	-100	-100	-	-	-	-	-	-	Direct beschikbaar stellen - Voldoet aan voorwaarden financiele verordening (incidenteel budget)
Sport- en accommodatiebedrijf	-	I	-100	-	-	-	-	-	-	-	Direct beschikbaar stellen - Voldoet aan voorwaarden financiele verordening (incidenteel budget)
Mogelijkmaker	-	I	-100	-100	-	-	-	-	-	-	Direct beschikbaar stellen - Voldoet aan voorwaarden financiele verordening (incidenteel budget)
Programma Vitale Centra	-	I	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000	Wordt voorgesteld om conform bestuursakkoord jaarlijks 1 miljoen te storten in reserve
Participatie training organisatie	-	I	-100	-100	-	-	-	-	-	-	Direct beschikbaar stellen - Voldoet aan voorwaarden financiele verordening (incidenteel budget)
Kleinschalige initiatieven	-	S	-75	-75	-75	-75	-75	-75	-75	-75	Blijft in stelpost in afwachting van afzonderlijk raadsbesluit.
Subtotaal stelpost nieuw beleid	**-**		**-4.953**	**-3.806**	**-3.645**	**-3.389**	**-4.017**	**-7.022**	**-7.569**	**-6.281**	
Reeds besloten ontwikkelingen	**Invest.**	**I/S**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**	**2032**	**2033**	**2034**	
Zevenbergen Oost - Langzaamverkeersverbinding (stationstunnel) (netto-investering)	19.400	S	-	-	-	-	-728	-721	-715	-709	Reeds besloten door gemeenteraad.
Subtotaal reeds besloten ontwikkelingen	**-**		**-**	**-**	**-**	**-**	**-728**	**-721**	**-715**	**-709**	

(Bedragen x € 1.000) (-/- is nadeel)	Invest.	I/S	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	Toelichting
Overige ontwikkelingen											
Zevenbergen Oost - Inrichting stationsgebied en busstation Zvb (netto-investering)	10.100	S	-	-	-	-	-	-472	-564	-555	Nog niet in stelpost nieuw beleid opgenomen.
Zevenbergen Oost - geoormerkte reserves ter dekking van bovengenoemde investering	-7.200	S	-	-	-	-	-	171	212	212	Nog niet in stelpost nieuw beleid opgenomen.
Transformatiegebied Zevenbergen-Noord	5.000	S	-	-	-	-	-	PM	PM	PM	Nog niet in stelpost nieuw beleid opgenomen.
Permanente voorziening Roode Vaart-centrum Zvb	2.000	S	-	-	-	-	-130	-128	-126	-124	Nog niet in stelpost nieuw beleid opgenomen.
Subtotaal overige ontwikkelingen	**-**		**-**	**-**	**-**	**-**	**-130**	**-429**	**-478**	**-467**	
Totaal			**-4.953**	**-3.806**	**-3.645**	**-3.389**	**-4.875**	**-8.173**	**-8.762**	**-7.457**	
Waarvan incidenteel		I	-3.407	-2.241	-1.530	-1.050	-1.000	-2.806	-2.617	-1.000	
Waarvan structureel		S	-1.546	-1.565	-2.115	-2.339	-3.875	-5.367	-6.145	-6.457	